

NAPREDOVANJE GRAĐANSKE PARTICIPACIJE U KONTEKSTU MODERNIZACIJE ORGANA SAMOUPRAVE I JAVNIH SLUŽBI I PREDUZEĆA U OPŠTINI ZRENJANIN

REZIME

Istraživanje je izvedeno na način koji omogućuje poređenja sa rezultatima istraživanja iz 2005. godine. Uopšte uzev, vidljiv je istovremeno realističniji i zahtevniji pogled građana na zadovoljavanje komunalnih potreba. Pri tom su zahtevniji mlađi ispitanici, što je i razumljivo.

Kada se, uopšte uzev, poredi rezultati istraživanja iz 2002., 2005. i 2006. godine, vidljiv je porast znanja građana opštine Zrenjanin i o granicama nadležnosti lokalne samouprave na ovom planu, ali i o njenim naporima da privuče investitore. Ispitanici sugerišu nove načine obaveštavanja o radnim mestima koja se otvaraju. Na žalost, većina građana je loše ili veoma loše obaveštena o otvaranju novih firmi, odnosno o otvaranju novih radnih mesta. Ovde je preko potrebno preduzeti praktične korake. Pri tom je posebno značajno što je u kvalifikacionom pogledu najmanje kompetitivna grupacija u stanovništvu najslabije obaveštena o novim mogućnostima na tržištu radne snage.

Ocene rada organa lokalne samouprave variraju u zavisnosti od mernog instrumenta, odnosno od konkretno formulisanog pitanja. U celini uzev, bez obzira na i dalje raširenu konfuziju koju brzi ritam promena stvara u svesti građana, iz godine u godinu vidljiv je porast svesti o nadležnostima različitih nivoa uprave i samouprave, što omogućuje racionalniji odnos i konstruktivniji pristup građanki i građana u sklopu njihovog aktivnog učestvovanja u životu zajednice.

TEMATSKI I ISTRAŽIVAČKI OKVIR PROJEKTA

U samoj stvari ovo je izveštaj o follow up istraživanju na osnovu prošlogodišnjeg projekta sa vrlo sličnom tematikom. Cilj projekta jeste praćenje promena u percepciji javnih službi i u stavovima građana opštine Zrenjanin prema naporima lokalne samouprave da izvrši modernizaciju i optimalizaciju rada javnih službi i javnih ustanova i preduzeća čiji je osnivač Opština. Rezultati projekta sugerišu preporuke za delotvorniji nastup organa lokalne samouprave ka upoznavanju građanstva sa ovim nastojanjima i za aktivnije uključivanje građanki i građana opštine Zrenjanin u proces osavremenjivanja službi lokalne zajednice i preduzeća čiji je ona osnivač. Time se ojačava poverenje u

zajednicu, pa samim tim i konsenzus stanovništva o potrebama zajednice i o najboljim načinima njihovog zadovoljavanja. Kao neposredni korisnici ovog istraživanja javljaju se organi lokalne samouprave, javne službe i javna preduzeća u opštini Zrenjanin i građani Opštine.

S obzirom da postoje pouzdana saznanja iz ranijeg projekta kao reper za dijahroni okvir, mogu se pratiti promene u svesti građanstva i u sposobnosti građanki i građana Opštine da aktivno povećaju prvo svoja znanja a potom i sposobnost da se na proaktivan način uključe u različita nastojanja organa samouprave i javnih preduzeća i ustanova. Time se dobijaju saznanja o mogućnostima efikasnog minimiziranja prepreka na ovom planu, a izvodi se i snimanje i analiza promena u svesti građana do kojih je došlo u minulih godinu dana. Na ovaj način se stvaraju pretpostavke za delotvorniji nastup lokalnih aktera na promovisanju rezultata njihovih aktivnosti, što dovodi do povećanja uključenosti građana u poslove zajednice i do smanjivanja štetne pasivnosti, kao i do jačanja prosocijalne orijentacije i poverenja u zajednicu, pa time i do povećanja socijalnog kapitala opštine Zrenjanin i njenih stanovnika.

S obzirom da se radi o follow up ispitivanju u potpunosti su preduzeta metoda rešenja iz prošlogodišnjeg istraživanja.

I prethodno istraživanje pokazalo je, prema očekivanjima, prevashodnu zaokupljenost građana ekonomskim problemima, što ne znači da su oni u svojim razmišljanjima zapostavljali komunalne probleme. U međuvremenu je došlo do otvaranja nekoliko novih firmi sa stranim kapitalom u Opštini, što je povećalo mogućnost zapošljavanja i istovremeno otvorilo pitanje optimalizacije načina obaveštavanja građana o novim mogućnostima.

S obzirom na ovo, analiza u suštini ima tri dela. Biće prikazan pogled ispitanih građana i građanki opštine Zrenjanin na funkcionisanje javnih službi i preduzeća. Posebna sekcija analize odnosiće se na informisanost o novim mogućnostima zapošljavanja do kojih je došlo usled aktivnosti opštinskih organa na planu privlačenja investitora. Završna sekcija pokazaće kako građani ocenjuju ove organe.

U prvoj i trećoj sekciji nastojaće se da se prave poređenja sa ranijim istraživanjima Centra za razvoj civilnog društva o pomenutim grupama pitanja, a pre svega sa onim koje je izvedeno otprilike godinu dana pre ovoga čiji se rezultati sada

saopštavaju. Na taj način moći će da se uoče promene i trendovi u raspoloženju javnosti, a delimično da se uoče i činioci koji utiču na formiranje opredeljenja pojedinih užih grupa u stanovništvu Opštine.

Vrlo značajan deo rezultata odnosi se na prikazivanje sugestija koje ispitane građanke i građani upućuju organima samouprave u vezi sa podtemama koje obuhvata istraživanje.

STRUKTURA REALIZOVANOG UZORKA

Izneće se samo najopštije strukturalne karakteristike ispitanika, pri čemu će se procentni poeni, kao, uostalom, i u celom ovom izveštaju, zaokruživati na cele brojke.

Među ispitanicima je 49% žena i 51% muškaraca. Njih 21% je mlađe od 30 godina, 41% ima između 31 i 50 godina, a 38% 51 ili više godina. U ostvarenom uzorku su etnički Srbi nešto prezastupljeni u odnosu na njihov udeo u celokupnom stanovništvu opštine, a isto važi i za ispitane stanovnike grada Zrenjanina u odnosu na ispitanice i ispitanike sa sela. U pogledu profesionalne strukture relativno dominiraju penzioneri (26%), kvalifikovani radnici (18%), nezaposleni (16%), službenici (7%), itd. U pogledu obrazovne strukture nepismenih je u realizovanom uzorku 1%, onih sa osnovnom školom kao najvišom 16%, sa radničkom i nepotpunom srednjom školom 15% , sa potpunom srednjom školom 44%, dok su ostali završili višu ili visoku školu.

(NE)ZADOVOLJSTVO FUNKCIONISANJEM JAVNIH SLUŽBI

S obzirom na to da Opština, kada neposredno zadovoljava potrebe građana, deluje preko nekih javnih službi, pažnja je usredsređena pre svega na ispitivanje stavova građana prema većini njih.

Mera zadovoljstva građana funkcionisanjem javnih službi, komunalnih delatnosti i organa samouprave u našoj opštini dobijena je ocenjivanjem na skali od 1 do 5, gde manja ocena izražava veće nezadovoljstvo. Isti način ocenjivanja primenjen je i u istraživanju realizovanom 2005. godine, dok je u istraživanju rađenom 2002. godine

primenjen drugačiji način ocenjivanja. Naime, s obzirom na to da se neka pitanja ne odnose na sve ispitanike (kao na primer ona o (ne)zadovoljstvu daljinskim grejanjem na one koji nisu priključeni na toplovod ili o održavanju stambenih zgrada na one koji pripadaju većini stanovništva opštine koja živi u zgradama individualnog tipa), nalazi su tom prilikom bili prikazivani preko poređenja zbirnog udela ispitanika koji su zadovoljni ili veoma zadovoljni funkcionisanjem neke javne službe sa zbirnim udelom onih koji su nezadovoljni ili veoma nezadovoljni. Treba imati u vidu da su neke ocene davali i ljudi koji nisu korisnici usluga pojedinih javnih preduzeća, ali koji smatraju da poseduju znanja o predmetu ocenjivanja. Ovo je razumljivo: na primer, značajan broj ljudi koji nisu korisnici daljinskog grejanja ima svoje mišljenje o funkcionisanju sistema daljinskog grejanja, i to ne samo na osnovu razgovora sa korisnicima, nego i na osnovu sopstvenog uvida stečenog prilikom poseta onima koji koriste ove usluge. Interpretacija rezultata morala bi biti krajnje nepregledna ako bi se prilikom predočavanja ocena o funkcionisanju pojedinih javnih službi u obzir uzimale samo ocene njihovih neposrednih korisnika.

Ove godine su građani ocenjivali funkcionisanje dve javne službe više nego u prošlogodišnjem istraživanju. Do ove promene došlo je na osnovu sadržaja rasprave koja je u SO Zrenjanin održana prilikom prezentacije rezultata prošlogodišnjeg istraživanja. Ocenjivan je i kvalitet radija «Zrenjanin», kao i rad Direkcije za izgradnju grada, što je predlog dat na pomenutoj javnoj raspravi.

Vodovod i kanalizacija dobili su ocenu 2, 54, s tim da samo nešto manje od 2% ispitanika nije umelo da da odgovor na pitanje.

Daljinsko grejanje je ocenjeno sa 3, pri čemu je 60,5% onih koji nisu mogli da odgovore na ovo pitanje.

Grejanje na plin je dobilo ocenu 3, 43, uz skoro 36% onih koji nisu dali ocenu.

Javni gradski saobraćaj ocenjen je sa 2,53, uz nešto preko 31% respondenata koji nisu dali ocenu.

Prigradski saobraćaj ocenjen je sa 2,83, pri čemu 35% ispitanika nije odgovorilo na pitanje.

Održavanje čistoće u gradu je dobilo ocenu 2,77, s tim da 1,3% ispitanika nije moglo da odredi ocenu.

Stanje javnih smetlišta, đubrišta i deponija otpada ocenjeno je sa 2,12, uz 7,4% onih koji nisu dali odgovor.

Održavanje stambenih zgrada ocenjeno je sa 2,32, pri čemu skoro 42% nije umelo da odgovori na pitanje.

Urbanističko uređenje grada Zrenjanina dobilo je ocenu 2,61, s tim da nešto manje od 5% ispitanika nije umelo da da odgovor.

Rad opštinskih kulturnih ustanova ocenjen je sa 3,1, uz skoro 11% ispitanika koji nisu mogli da odrede ocenu.

Kvalitet lokalnog lista «Zrenjanin» ocenjen je sa 3,32, s tim da 27,7% nije umelo da da odgovor.

Kvalitet radija «Zrenjanin» ocenjen je sa 3,25, s tim da nešto preko 31% respondenata nije odgovorilo.

JKP «Pijace i parkinzi» dobilo je ocenu 3,31, s tim da 2,6% nije umelo da da odgovor na pitanje.

Rad Direkcije za izgradnju grada ocenjen je sa 2,61, uz nešto manje od 11% onih koji nisu mogli da odrede ocenu.

Može se staviti par napomena. Vidljivo je da i pored raširenog siromaštva građanke i građani zadovoljavanje nekih potreba, koje dosta skupo plaćaju, ocenjuju relativno visokim ocenama, ukoliko se ove potrebe zadovoljavaju kvalitetno. Ocena grejanja na plin govori u prilog ovakvom tumačenju. Takođe treba imati u vidu da građanima često nedostaje uporedni okvir za realistično i odmereno ocenjivanje rada javnih službi u našoj sredini. Zrenjanin je jedan od najčistijih gradova u Srbiji, a znatan broj građana nije u prilici da u ovom pogledu pravi poređenje sa drugim sredinama.

Mogu se porediti stavovi građana dobijeni tokom avgusta i septembra meseca 2005. godine sa ocenama iskazanim tokom jula i avgusta tekuće godine. U prošlogodišnjem istraživanju funkcionisanje vodovoda i kanalizacije ocenjeno je sa 2,67 (sada sa 2,54); daljinsko grejanje sa 3,56 (sada sa 3), a grejanje na plin sa 3,28 (sada sa 3,43). Javni gradski saobraćaj su ispitanici prošle godine ocenili sa 2,67 (sada sa 2,53), a prigradski saobraćaj je dobio ocenu 2,67 (sada 2,83). Održavanje čistoće u gradu ocenjeno je sa 2,78 (sada sa 2,77); stanje javnih smetlišta, đubrišta i deponija otpada sa 2,07 (sada sa 2,12); održavanje stambenih zgrada sa 2,73 (sada sa 2,32). Urbanističko

uređenje grada Zrenjanina dobilo je ocenu 3,03 (sada 2,61); rad opštinskih kulturnih ustanova 3,32 (sada 3,1); kvalitete lokalnog lista «Zrenjanin» 2,91 (sada 3,32); JKP «Pijace i parkinzi» 2,27 (sada 3,31).

Dakle, u odnosu na prošlu godinu povoljnije ili znatno povoljnije je ocenjeno funkcionisanje grejanja na plin, prigradskog saobraćaja, JKP «Pijace i parkinzi», stanje javnih smetlišta, đubrišta i deponija otpada, kao i kvalitet lokalnog lista «Zrenjanin». Manje ili znatno lošije je ocenjeno funkcionisanje vodovoda i kanalizacije, daljinskog grejanja, javnog gradskog saobraćaja, održavanje stambenih zgrada, urbanističko uređenje grada i rad opštinskih kulturnih ustanova. Održavanje čistoće u gradu je ocenjeno isto kao i 2005. godine.

Budući da su ove ocene dobijene od pripadnika istog osnovnog skupa koji je bio na uporediv način sistematski uzorkovan, one se mogu uzeti kao realan pokazatelj jednog trenda. S druge strane, možda nije suviše napomenuti da se u ovom slučaju vrše ispitivanja stavova građana, a ne stvarnog funkcionisanja javnih službi. Stavove građana oblikuje čitav niz činilaca, od onih ličnih kao što je povećana ili smanjena mrzovolja, uslovljena nizom razloga, koja utiče na ocenjivanje bilo čega, do onih kolektivno-psiholoških, kao što je povećan nivo aspiracija i očekivanja do kojeg dolazi u toku ubrzanog razvoja društva.

Građani su upitani i šta bi predložili da se promeni u funkcionisanju ovih službi. Odgovori na ovo pitanje su veoma rasuti. Kada se saberu odgovori na sva tri ranga, građani su naveli nešto više od 14% predloga u vezi sa promenom kvaliteta vode, izgradnjom fabrike vode i poboljšanjem vodovodne mreže, i isto toliko u vezi sa uređenjem grada, zelenih površina, postavljanjem većeg broja kanti za otpatke i kontejnera. Želja da javne službe i preduzeća rade više i bolje izražena je u preko 11% odgovora, bez konkretizovanja na koju se službu predlog odnosi, a skoro 11% predloga se odnosi na poboljšanje javnog prevoza, bolju pokrivenost i veći broj autobusa. Predlozi da se očiste divlje deponije, naprave nove koje će biti ograđene i kazne oni koji ne poštuju zabranu bacanja smeća na mestima koja nisu za to predviđena prisutni su sa nešto manje od 6% itd.

Rezultati dobijeni preko pitanja šta bi građani promenili u funkcionisanju javnih službi i preduzeća mogu se uporediti sa prošlogodišnjim nalazima dobijenim prilikom

postavljanja istog pitanja. Uređenje grada, zelenih površina i postavljanje većeg broja korpi za otpatke je bilo prisutno sa oko 21% u predlozima, kvalitet vode i izgradnja fabrike vode sa učešćem od nekih 20% u predlozima. Poboljšanje javnog prevoza i nabavka većeg broja autobusa bilo je prisutno sa oko 19%, približno isto toliko građana je izrazilo načelnu nekonkretizovanu želju da javne službe i preduzeća rade više, bolje i ažurnije, uklanjanje divljih deponija sa oko 9% itd. Ovde je vidljivo da građani ne samo da uočavaju najvažnije komunalne probleme, nego i da su svesni da je rešavanje nekih od njih teže, pa čak, možda, i manje realno u neposrednoj budućnosti, nego što je slučaj sa drugima.

Ovo je vidljivo i iz sledećih komparacija. U poređenju sa nalazima iz 2005. godine značajno je manji broj predloga u vezi sa kvalitetom vode i izgradnjom fabrike vode (2005. godine se na ovaj problem odnosilo oko 20% predloga, a 2006. godine 14%), kao i u vezi sa uređenjem grada, zelenih površina, postavljanjem većeg broja kanti za otpatke i kontejnera (2005. godine 21%, a 2006. godine 14%). Isti je slučaj i sa poboljšanjem javnog prevoza, boljom pokrivenošću i većim brojem autobusa (2005. godine 19%, a 2006. godine 11%), sa željom da javne službe i preduzeća rade više, bolje i ažurnije (2005. godine oko 19%, a 2006. godine 11%), kao i sa uklanjanjem divljih deponija (2005. godine 9%, a 2006. godine 6%).

Nije na odmet navesti neke od izvornih formulacija kojima su građani izrazili svoje predloge: «Kvalitet plina je loš.»; «Generalno, isključiti partije iz javnog komunalnog društva. Postaviti stručne ljude na funkcije a da nisu u partiji.»; «Kvalitet vode da se poboljša.»; «Voda za piće da bude kvalitetnija.»; «Puno vazduha i cena.»; «Daljinsko grejanje da bude jednako, da Bagljaš bude topliji, da ne moraju da se dogrevaju.»; «Velika nečistoća. Nisu možda krivi samo radnici već i građani.»; «Kvalitet vode.»; «Izgradnja novih i obnova starih igrališta jer je sve polomljeno, kupališta.»; «Da se vrati gradski saobraćaj kao što je nekada bio, da ima češće autobusa.»; «Malo više programa.»; «Viši stepen profesionalnosti, oni su tu zbog nas, a ne obrnuto. Katastrofalan rad komunalne inspekcije.»; «Što više zaposlenja, da se više radi za grad, da bude što čistiji.»; «Trebali bi da imaju u vidu životne potrebe. Efikasnost nije na najvišem nivou zbog ponašanja koje je dominiralo decenijama.»; «Kalorična moć slaba, a skupo se plaća.»; «Da bude čistiji jer je strašno, da se ne prave divlje deponije, da se srede

travnjaci, divlje parkiranje.»; «Nečistoća je stalno prisutna.»; «Da se poveća izgradnja.»; «Malo bogatiji program radija.»; «Truli autobusi.»; «Ne izlaze na dosta mesta, više kontejnera, ne samo kod zgrada kontejneri za neupotrebljive stvari, da se ne bi pravile deponije.»; «Više programa, javnih nastupa.»; «Smanjenje marže i PDV-a.»; «Da se postave veći kontejneri za otpadni materijal.»; «Da postave čuvare da se ne bi đubre svuda bacalo, više kontejnera...»; «Češće održavanje grada.»; «Da budu otvoreni za ideje van sistema državne samouprave.»; «Ukinuti taksu za korišćenje gradskog zemljišta. Nenamenski se troši.»; «Ne rade po planu i programu grada.»; «Visoke cene.»; «Malo više mesta za mlade za okupljanje, trg, manifestacije u centru, tribine, bolje uređenje kupališta, jezera.»; «Niže cene.»; «Da ih ima više, kontejnera.»; «Dobra odvodna kanalizacija.»; «List «Zrenjanin» treba rasturiti, ovi sada su unazadili list, kada su skinuli Boška Damjanova, to ne valja.»; «Treba da imaju bolje službenike, obrazovanije i ljude koji će više da vode računa o tim službama, a manje o svom ličnom interesu.»; «Da se uvede profesionalizam, da se ne prebacuje odgovornost na druge.»; «Bolje organizovani, da svako radi svoj posao i samo ono za šta je zadužen.»; «Ekspeditivnost i organizacija; da svako uradi brzo i efikasno ono za šta je odgovoran.»; «Svim javnim preduzećima da Neotec uradi sajt.»; «Da se sredi smetlište kod obale Sonja Marinković i parkovi.»; «Popravka igrališta (popravljen i ograđen) i sportski tereni (održavani i sređeni već postojeći).»; «Kvalitet vode.»; «Bazen.»; «Park iza KC treba da se sredi (npr. tematski park).»; «Psi lualice (Gradska čistoća!).»; «Da deluju sinhrono: za sve.»; ««Čistoća» i zelenilo su pokušali sa edukacijom i trebalo bi da deluju na celoj teritoriji grada, još kanti za smeće i još bolje da se sredi peskara.»; «Urbanistički plan (sa kontinuitetom koji bi doneo rezultate).»; «Pohvala za «Pijace i parkinge» (plus parkinzi na sprat).»; «Kvalitet vode.»; «Izvršavanje zakonski donesenih normi- nekontrolisano korišćenje vode (u zgradama nemamo pritisak dok ostali zalivaju bašte).»; «Uređenje centra, izgradnja igrališta i kupališta, osmišljavanje dečijih igrališta.»; «Povećati broj linija u gradskom saobraćaju.»; «Redovnije i češće čišćenje, praznjenje kontejnera.»; «Pijace- promena mesta glavne pijace koja je jako loše rešenje.»; «Veća čistoća u održavanju zgrada, renoviranje stubišta zgrada, okoline zgrada.»; «Renoviranje i češće linije u gradskom prevozu, bolji autobusi.»; «Gradski saobraćaj, više linija, češće linije.»; «Lokalni list: više informacija- kulturna dešavanja, o zapošljavanju... a manje oglasa i smrtovnica.»;

«Osmeh na licu ljudi koji naplaćuju parking.»; «Gradski saobraćaj, nepristojnost, drskost vozača.»; «Bespotrebne investicije kao npr. glavna ulica.»; «Direkcija za uređenje grada, kompletna promena, pokretanje izgradnje, trotoara, ulica, puteva, što omogućava i pokretanje novih poslova i uređenja.»; «Javni gradski prevoz, poštovanje reda vožnje, kvalitet autobusa, ponašanje vozača, higijena i čistoća u autobusu.»; «Kvalitetniji autobusi u gradskom saobraćaju, prosek godina je najmanje 25.»; «Kvalitet vode, poboljšanje kvaliteta.»; «Ne grade se nove zgrade, ništa u poslednje vreme osim nekoliko onih kod Elektrovojvodine koje su kasnije stalno renovirane.»; «Kvalitet vode. Ne pijemo je nikako i trošimo mnogo novca na kupovinu vode jer je zrenjaninska neupotrebljiva.»; «Stanje zgrada, nisu renovirane od kad su izgrađene, tu treba da postoji inicijativa opštine jer kućni saveti ne mogu da se dogovore ni oko krećenja ulaza a kamoli nešto više.»; «Rad ljudi u gradskom prevozu, ne obraćaju pažnju na starije ljude, autobusi su stari, ukoliko se pokvare negde na putu nema drugog da dođe da ih zameni.»; «Prokopana glavna ulica, ne može da se ide kroz nju, od centra grada su napravili samo blato.»; «Kontejneri se retko prazne pa se pravi đubrište oko zgrada.»; «Loš kvalitet vode, to mora da se poboljša pre svega ostalog.»; «Češći polasci gradskih autobusa, bolji autobusi, ovde se malo popravilo ali ima još jako starih koji se stalno kvare.»; «Modernizacija svih komunalnih službi. Ove službe moraju biti u službi građana.» ...

Kada se predlozi građana u vezi sa željenim poboljšanjem funkcionisanja javnih službi i preduzeća posmatraju prema starosti ispitanica i ispitanika, uočavaju se neke tendencije. Izlaganje se ovde neće opterećivati kvantitativnim pokazateljima. Zahtevi za rešavanjem svih najznačajnijih komunalnih problema, svakako na prvom mestu problema s pijaćom vodom, više su prisutni kod mlađih nego kod starijih žitelja opštine. Nije nerealno pretpostaviti da su stariji stanovnici opštine, u većoj meri od mlađih sugrađana, navikli da piju vodu kakvu već piju decenijama. No, veća strogost mlađih ispitanika i njihova manja spremnost da se zadovolje onim što trenutno postoji prisutna je i kod zahteva upućenih poboljšanju rada svih javnih službi.

Kada se predlozi ispitanika posmatraju prema njihovom zanimanju, nezaposleni i studenti daleko su najzahtevniji. S obzirom na maločas predstavljeno, realno je pretpostaviti da je ovde vidljiv uticaj pre generacijskog nego profesionalnog činioca.

Javni prevoz zaokuplja, kao problem, pre svega radnike, studente, ali i nezaposlene. Iz ovog poslednjeg moglo bi se pomisliti da veliki broj nezaposlenih ljudi sa sela ili radi (na crno) u gradu ili pokušava da tu pronade posao. Vrlo je, međutim, zanimljivo da se, uopšte uzev, dakle, kada se posmatraju i ispitanici iz ostalih kategorija seoskog stanovništva u Opštini, stanovnici sela ne žale na javni prevoz više od ispitanih stanovnika grada. Ovo nešto govori i o pomacima na planu prigradskog saobraćaja. Treba imati u vidu i ulogu divljih taksista. A takođe je ne manje zanimljivo da je nezadovoljstvo pijaćom vodom prisutnije među ispitanim stanovnicima seoskih naselja nego među ispitanim stanovnicima grada. Po sebi se razume da se ovde nije moglo ići u uključivanje daljih činilaca u analizu, na primer materijalnog standarda stanovnika sa sela i iz grada. Stoga se i ne iznose nalazi u numeričkoj formi, pošto bi postojala opasnost da dođe do zamene uzročnih pravilnosti prividnim korelacijama.

INFORMISANOST O NOVIM MOGUĆNOSTIMA ZAPOSŁJAVANJA

Ključno pitanje u upravljanju lokalnom zajednicom jeste zamršen problem između njenih malih nadležnosti na planu privredne politike i razumljivih očekivanja građanki i građana da se povoljne promene dese baš na planu zapošljavanja, podizanja standarda i obezbeđivanja društveno-ekonomske sigurnosti. Kada se, uopšte uzev, porede rezultati istraživanja iz 2002., 2005. i 2006. godine, vidljiv je porast znanja građana opštine Zrenjanin i o granicama nadležnosti lokalne samouprave na ovom planu, ali i o njenim naporima da privuče investitore. Stoga je razumljivo da se sve više profiliše jedan proaktivan stav građana prema ulozi i organa lokalne samouprave i samih pojedinki i pojedinaca na ovome planu.

Razumljivo je da je ovo pitanje, s obzirom na svoj značaj, predstavljalo težište celog istraživanja. Pri tom treba imati u vidu da je prikupljanje podataka bilo završeno pre septembarske najave potpisivanja ugovora u vrednosti od 370 miliona eura u vezi sa investicijama u zoni Jugoistok. Izvesno je da bi drugačiji vremenski redosled objavljivanja ove vesti, nedvosmisleno povoljno ocenjene u javnosti opštine Zrenjanin, i prikupljanja podataka, uticao na rezultate.

Na konkretno pitanje na koji način bi Opština mogla najbolje da ih informiše o novim mogućnostima zapošljavanja, skoro 10% ispitanika nije dalo odgovor. Ova mala procentna brojka nedvosmisleno govori o velikim očekivanjima ispitanika na ovom planu od opštinskih organa. Najveći broj ispitanika koji su dali odgovor, skoro 65%, želeo bi da bude informisan putem lokalnih medija- lista «Zrenjanin», radija «Zrenjanin», TV «Santosa»... S druge strane, ispitanici pokazuju proaktivan stav i sugerišu nove načine komunikacije. Nešto manje od 14% bi želelo da ih o novim mogućnostima zapošljavanja obaveštava zrenjaninska filijala Nacionalne službe za zapošljavanje (putem oglasne table, telefonskim putem, organizovanjem sajмова zapošljavanja), a 5% da budu obavešteni preko pošte, letaka na kućnu adresu, besplatnog biltena za nezaposlene. Ove sugestije istovremeno su realistične i korisne, one ne traže ulaganje velikih resursa, a predstavljaju izraz poverenja građana u mogućnost da im se pomogne aktivnom koordinacijom rada državnih i opštinskih organa.

Na pitanje na koji način bi želeli da budu obaveštavani o otvaranju novih radnih mesta u zonama slobodnog poslovanja nešto manje od 10% ispitanika nije dalo odgovor, kao i kod prethodnog pitanja. Najveći broj datih odgovora, skoro 61% se takođe odnosi na informisanje preko lokalnih medija. Obaveštenja o novim radnim mestima u zonama slobodne trgovine bi, kao i u prethodnom pitanju, nešto manje od 14% ispitanika želelo da dobija od lokalne filijale Nacionalne službe za zapošljavanje. Broj onih koji bi voleli da budu informisani putem letaka, pošte i slično je prilikom postavljanja ovog pitanja skoro 10%, a nije zanemarljiv ni broj ispitanika koji bi voleo da bude obaveštavan putem e-maila i iznosi nešto manje od 7%. Poslednji nalaz jasno pokazuje kako se i koliko se brzo stvari menjaju u ovoj osetljivoj oblasti.

Postavljena su i pitanja u vezi sa otvaranjem novih radnih mesta u četiri novootvorene fabrike u zoni slobodnog poslovanja. Rezultati su pokazali izuzetno visok stepen neinformisanosti građana o ovoj tematici. S druge strane, treba imati u vidu, različita istraživanja Centra za razvoj civilnog društva na to upućuju, a ne manje i saznanja iz drugih izvora, da je i obaveštenost građana, ne samo u Zrenjaninu i ne samo u Srbiji, vrlo niska i u pogledu značajnih makroekonomskih i političkih pitanja. Treba, takođe, imati u vidu da ova neinformisanost neposredno upućuje na neophodnost

preduzimanja praktičnih mera na različitim nivoima, od kojih je onaj opštinski sada relevantan.

Kada je reč o pojedinim firmama koje se u poslednje vreme otvaraju u Zrenjaninu dobijeni su sledeći nalazi:

O italijanskoj firmi «Pompea», koja se bavi proizvodnjom čarapa i donjeg rublja oko 66% ispitanika ne zna ništa, nešto više od 22% daje vrlo nesadržajne odgovore, a nešto manje od 12% daje sadržajne odgovore.

O holandskoj firmi «Pecocar», koja se bavi proizvodnjom panela skoro 94% ispitanika ne zna ništa, više od 5% daje nesadržajne odgovore, a manje od 1% sadržajne.

O «Mechanical Works», fabrici za proizvodnju uređaja za domaćinstvo nijedan od ispitanika nije dao sadržajan odgovor, manje od 4% je dalo vrlo nesadržajne odgovore, a nešto više od 96% ispitanika o ovom preduzeću ne zna ništa.

Slična je struktura odgovora u vezi sa fabrikom «Chemie SRL». Nije dobijen nijedan sadržajan odgovor, skoro 8% ispitanika je dalo nesadržajne odgovore, a nešto više od 92% ne zna ništa o otvaranju novih radnih mesta u ovom preduzeću.

O otvaranju novih radnih mesta u navedenim firmama nešto preko 59% respondenata bi želelo da bude informisano putem lokalnih medija, oko 15% preko zrenjaninske filijale Nacionalne službe za zapošljavanje, a nešto manje od 8% putem letaka, pošte i drugih sličnih načina.

Predočeni nalazi zaslužuju komentar. Razumljivo je da su ispitanici bolje obavешteni o novim firmama koje su u potpunosti počele sa radom, koje su oglašavale potražnju za radnicima, ili čak i organizovale obuku za njih. Treba imati u vidu da većina građana želi da o novim mogućnostima zapošljavanja bude obavешtavana preko lokalnih medija, ali da ti isti građani često ne prate delove sadržaja ili programa koji se odnose na ekonomsku problematiku. Na primer, kada je u pitanju list «Zrenjanin», obuhvatno ispitivanje Centra za razvoj civilnog društva iz 2005. godine potvrdilo je prepostavku da je oglasni deo lista onaj koji privlači nesrazmerno najveću pažnju. Uopšte se čini, imajući u vidu i prethodne nalaze, da bi tip oglašavanja u formama od plaćenih oglasa u lokalnom listu, preko odgovarajućih formi na lokalnim elektronskim medijima, do letaka i flajera, znatno povećao obavешtenost građana o ovim pitanjima.

Ova pitanja toliko su važna da ih je trebalo još svestranije osvetliti.

Kao i u prethodnom istraživanju postavljeno je sledeće pitanje: «Postoji skoro opšta saglasnost među građanima opštine Zrenjanin da su najveći problemi u opštini vezani ne za komunalna pitanja, nego za pitanja privrede, zapošljavanja i preživljavanja građana. Nadležnosti Opštine su po važećim zakonima veoma male na planu mogućeg rešavanja ovih problema. Šta biste ipak savetovali organima Opštine da učine na planu poboljšanja privredne situacije i smanjenja nezaposlenosti, a što je u njihovoj moći?» Oko 19% ispitanika nije umelo da da odgovor. Najveći broj dobijenih odgovora, oko 44%, su sugestije koje su van nadležnosti Opštine. Konkretno sugestije upućene su u oko 22% dobijenih odgovora, a nekih 7% respondenata izražava mišljenje da opština ima male nadležnosti na ovom planu.

Neki od dobijenih odgovora su sledeći: «Kada bi mogli da budemo samostalni, da naš finansijski budžet ostane u našoj kasi, a ne da ide u Novi Sad ili Beograd.»; «Da sve radne organe, privredna preduzeća, akcionarska društva plaćaju doprinose i poreze.»; «Da se zalažu za investiranje u naš grad, kako bi se otvarala nova radna mesta, da novac iz našeg grada ostaje više u našem gradu.»; «Da pokrenu fabrike koje stoje.»; «Da se trude maksimalno oko toga.»; «Male privatnike ne gušiti sa dažbinama, koji žele da rade, da zapošljavaju, da im se pruži šansa i podstrek.»; «Apsolutno im ništa nije u moći.»; «Decentralizacija.»; «Da ožive privredu, firme.»; «Da ne prodaju fabrike za badava već da se uloži u njih.»; «Sve privatne firme da zaposle mlade radnike, da budu prijavljeni, da plate kod privatnika budu realnije.»; «Da se politički i privatno manje angažuju na podršci i zaštiti onih koji su uključeni u proces privatizacije, da zaposle veći broj čistača i redara.»; «Da urade bilo šta samo da bude bolje.»; «Fond za mala i srednja preduzeća da više promovišu.»; «Moć im je velika, da povedu računa o poljoprivredi više i da ne daju da se prodaju fabrike od kapitalnog značaja za Zrenjanin i da ljudi ne idu na biro.»; «Ne zna koje su im ingerencije.»; «Obezbeđenje uslova za dovođenje stranih investitora, tj. davanje uređenog prostora gde će se oni locirati što je dovoljno za njihov dolazak kao i za njihova ulaganja.»; «Da stvore nova radna mesta.»; «Ne znam, ne bavim se tim stvarima.»; «Da se politika više ne meša u privredu i privrednici će sami doći.»; «Da dovedu strane investitore i da pomognu maloj privredi da ojača.»; «Da se menadžerskom stranom sakupe pare u Zrenjaninu, da se aktiviraju naše fabrike.»; «Ne znam koje su njihove mogućnosti.»; «Da utiču na pravilnu raspodelu budžeta, da smanje cenu za

otvaranje lokala.»; «Zakoni su im mali da bi to uradili, zato su i gori i narod glasa za njih.»; «Da odu sa vlasti i da dođu sledeći, svuda je u svetu to tako.»; «Da traže od pokrajine sve što sleduje opštini Zrenjanin.»; «Da se poreska politika uredi malo drugačije, da se ljudima obezbedi da mogu da zarade od svog rada (privatnici), a ne da im sve ode na dadžbine.»; «Da se kontroliše mala privreda.»; «Sve firme da prodaju Nemcima (strancima).»;

«Jačanjem same opštine, kako u vidu same privrede, tako i poljoprivrede.»; «Ako je u njihovoj moći, da povećaju zaposlenost.»; «Sindikata za radnike i posao.»; «Da one koji imaju kapital otpuste a da druge bez kapitala zaposle.»; «Da ne misle na ličnu afirmaciju i plate, nego da veći deo opštinskog budžeta ulože u privredu.»; «U njihovoj moći je da osposobe i tu Jugoremediju, da zaposle građane, kao i ostale fabrike.»; «Otvaranje novih radnih mesta i pokretanje u rad ovih silnih fabrika, da se pare ulažu i preusmeravaju u revitalizaciju fabrika koje su nekada činile Zrenjanin jakim industrijskim gradom.»; «Da rade na promeni svesti sugrađana u smislu da ih edukuju i na kvalitetan način informišu.»; «Da dopuste ozbiljnim stranim investitorima da ulože u razvoj privrede.»; «Da se svako na svom radnom mestu potruži i da da maksimum od sebe.»; «Da budu pošteni i da rade za grad.»; «Da otvore nova radna mesta.»; «Mnogo, oni to ništa neće uraditi.»; «Ja bi predložila da otvaraju fabrike da se zapošljavaju mladi i da stari idu u penziju, da mladi rade.»; «Da ubrzaju proces da mladi ne bi otišli, da privreda napreduje, da se izjasne ako ne mogu, da dođu drugi.»; «Da uđe strani kapital.»; «Da se manu političkog delovanja prema rukovodiocima privrede. Da puste da rade samostalno.»; «Lokalna samouprava bi trebalo da ima uticaj na izbor rukovodećeg kadra, makar preostalih društvenih preduzeća, odnosno na izbor upravnih odbora svih preduzeća. Dati predlog da upravni odbori rade za vreme radnog vremena, i da ne bude plaćena funkcija.»; «Šta sada da urade, kada za sve ovo vreme nisu ništa učinili. Svako gleda svoje interese.»; «Nisu mi poznate nadležnosti opštine.»; «Da puste druge da dođu do izražaja.»; «Ne mislim baš da su toliko moćni, ali da bar pokušaju da angažuju što više mladih ljudi u rešavanju nekih pitanja, i velika ulaganja.»; «Da otvore fabrike, da bi se narod zaposlio, da se poveća proizvodnja.»; «Da se više zalažu za privredu, i da povećaju broj novih radnih mesta za mlade.»; «Da prate dalji tok onoga što je učinjeno.»; «Da donacije usmere u najperspektivniju proizvodnju a ne na šminkanje grada.»; «Da se organizuju sa stranim investicijama, da bar za njih radimo, da se ide u

druge zemlje da bi se radilo.»; «Ne zna.»; «Da kod privatizacije da i lokalna vlast ima svoju reč, ako Matijević ima dobre lokacije zašto onda ne kupuje naše meso od naših privrednika, nego dovlači meso sa strane, ako neki stranac radi ovde da i naše ljude zapošljava.»; «Da ne dozvole da se prodaju firme mafijašima, proveriti odakle novac ljudima koji su kupili firme.»; «Upropastili su firme i privredu, i da se privreda unapredi.»; «Nekom reorganizacijom u privredi bi mogle te fabrike koje rade da se poboljšaju. privatni sektor treba da bude ozbiljan, da ispunjava obaveze društvene, da plaća radnike i prijavljuje ih.»; «Da privuku što više stranih investitora.»; «Neka otvaraju nova radna mesta, da fabrike ožive, da ljudi rade, da hvataju krivce za takvo stanje.»; «Da više brinu o Zrenjaninskoj privredi, a ne da putuju levo desno.» ...

Skoro 30% ispitanika nije dalo odgovor na pitanje na koji način bi opštinski organi mogli da privuku strane investitore. Konkretno sugestije su date u oko 26% dobijenih odgovora, a opšta mesta bez sadržaja u oko 40%.

Starost ispitanika ne javlja se kao činilac koji bi u većoj meri uticao na konkretne sugestije organima samouprave na planu privlačenja novih firmi u opštinu Zrenjanin. Konkretno predloge daje 23% najmlađih, 25% sredovečnih i 28% među najstarijim respondentima. U pogledu strukture prema zanimanju začudo se mnogo konkretnih saveta sreće među ispitanim poljoprivrednicima, znači, među ljudima koji verovatno neće tražiti posao (čak 64% od njihovog ukupnog broja imalo je praktične sugestije), a ovakvih je među ispitanim rukovodiocima 44%, među NKV radnicima 31%, među KV radnicima 25%, samo 20% među objektivno najzainteresovanijim- nezaposlenima, 23% među službenicima, 25% među stručnjacima itd.

Kao odgovori na ovo pitanje su se javljale i neke od sledećih formulacija: «Ne znam, mislim da je jako teško.»; «Bez ekonomske samostalnosti ne bi mogli. Sigurnost da će taj novac imati profit. Određeni zakoni.»; «Saradnjom sa okolnim zemljama, Mađarskom, Rumunijom, Bugarskom pa čak i Nemačkom.»; «Oni to znaju bolje od mene.»; «Da znam ja bih se kandidovao.»; «Maksimalno se zalagati za reklamu preko interneta, naše podneblje, prehrambenu industriju pod 1, plodno zemljište.»; «Ne znam.»; «Da dodele besplatno zemljište i smanje porez na komunalije.»; «Da smanje administraciju i da budu odgovorni. Da važe ista pravila administracije.»; «Da budu otvoreni i iskreni, realni.»; «Da se oformi stručni tim koji će odgovoriti na ovo pitanje.»;

«Nemam ideju.»; «Da srede komunalnu infrastrukturu, da promovišu opštinu, da uče strane jezike.»; «Sa ugledom i dosadašnjim radom ne veruje da će privući investitore. Bolje da su zadržali firme nego što su ih prodali.»; «Doslednošću, brzim izdavanjem papira, dozvola, što manje papirologije.»; «Davanjem uređenih lokacija ili koncesija.»; «Ne zna.»; «Da se više angažuju oko njih.»; «Dobrim projektima.»; «Besplatnim komunalijama.»; «Nečim što je prepoznatljivo za ovu sredinu, grad (karakteristično).»; «Zakoni da su nam stabilni.»; «Saradnjom.»; «Kako ih privući kada je sve propalo, nama ne trebaju strani investitori kad imamo pametne glave.»; «Sa ovim radom odbili su sve investitore, sledeća nova vlast će znati kako privući strane investitore i neće ih odbijati, biće puno novih radnih mesta.»; «Da se ubrza papirologija, i da strani investitor ima garanciju.»; «Da pokažu neke rezultate, strani investitor neće doći na obećanja.»; «Da prikazuju više, ali prvo da sela budu bogatija da bi imali šta da prikažu.»; «Ne znam.»; «Više truda, a manje putovanjima bez rezultata.»; «Da se poboljša seoski turizam.»; «Da li su nam potrebni ???»; «Kvalitetnom zemljom.»; «Poštenom privatizacijom.»; «Ne znam.»; «Da odobre stručan tim koji bi se isključivo bavio investicijama, međunarodnom saradnjom sa stranim investitorima, upoznati ih sa mogućnostima Zrenjanina i pružati im program.»; «Da im predstave sve resurse i potencijale u ljudstvu i infrastrukturi.»; «Da pokušaju pred strancima da prezentuju nekadašnji ugled i potencijale opštine.»; «Ja uopšte ne znam kako se to radi, nisam stručna.»; «Inteligencijom koju nemaju, nabavkom nepostojeće inteligencije.»; «Da bolje prikazuju kakve su mogućnosti.»; «Sve su ih privukli, sve su ih prodali, ja mislim da ne treba više da ih dovlače.»; «Da smanje lopovluk, da strani investitori steknu poverenje.»; «Ako su sposobni onda da, treba da znaju kako a ne da obećaju pa pobegnu.»; «Sami se nude, kako ovi naši mute, to je politika velika.»; «Da obećavaju samo realno, da ne plivaju po oblacima. Nije zlato sve što sija. Da preispitaju investitora u detalje. Pravni rad na preduzimanju mera za strane investitore. »; «Da ne traže procenat-ličnu korist.»; «Putem dogovora.»; «Možda je to pitanje koje bi trebalo da rešava država.»; «Ima ih već dovoljno.»; «Pivara-dani piva (festival većih razmera), uljara, «Jugoremedija», šećerana-to su veliki giganti.»; «Ne znam na koji način.»; «Izlaganje naših vrednosti npr. plodnost zemlje, izvori nafte.»; «Novim idejama, racionalnijim korišćenjem postojećih resursa.»; «Samo oživljavanjem proizvodnje.»; «Da im ponude placeve za njihove firme i da se ljudi zapošljavaju.»; «Ne

razmišlja o tome.»; «Da stranim investitorima daju džabe zemlju i da zaposli onda naše radnike.»; «Da ne traže procenat za sebe od ulaženja stranih firmi u Zrenjanin.»; «Da im pruže što bolje usluge.»; «Demokratskom politikom, iskrenošću.»; «Jeftina radna snaga.»; «Ne znam.»; «Da ono što kažu da bude stabilno, da ono što kažu i bude kada dođu strani investitori.»; «Moraju da oni odu kod stranaca i da ih dovuku, da im ponude uslove, da traže strateške partnere za propala preduzeća.»; «Da vide blagodeti podneblja, Zrenjanin bi bio najjači industrijski grad.»; «Ako vide rezultat, daće novac.»; «Ne zna.»; «Ne zna.»; «Ne zna, kreditima.»; «Da budu prvo iskreni, da ih dovedu da vide naše stanje.»; «Već je sve dato u bescenje.»; «Nešto da im ustupe, zemlju i objekte na zakup, ne prodavati.»; «Ne zna.»; «Ne zna.»; «Ne zna, valjda otvaranjem banaka.»; «Pričali su da su investicije na vratima, sad nek ostvare.»; «Slobodnom poslovnom zonom.»; «Da upoznaju strance sa mogućnostima i prednostima Zrenjanina, da obrate pažnju na poljoprivredu, s obzirom na podneblje.»; «Da se ponude dobri projekti.»; «Davanjem povoljnih uslova, veća komunikacija sa inostranim partnerima.»; «Mislim da su ih sasvim dovoljno privukli.»; «Besplatna infrastruktura.»; «Da se više predstavljaju, da daju više povlastica investitorima, smanjiti takse, obavezati ih.»; «Nemam ideju.»; «Da ih informišu o jeftinoj i brojnoj radnoj snazi.»; «Da imaju savremene objekte koji odgovaraju.»; «Da osposobe terene, da uvedu infrastrukturu, vodu i struju.»; «Dobar glas se daleko čuje, a loš još dalje. Investitori će sami proceniti da li treba da ulože novac ili ne.»; «Kroz reprivatizaciju, kroz prodaju nešto od imovine, strateške stvari ne bi trebalo da im padnu u ruke.»; «Ne zna.» ...

Odgovori na pitanja koja sadrže predloge o informisanju o novim mogućnostima zapošljavanja posmatrani prema zanimanju pokazuju zanimljivu pravilnost da se uz nezaposlene, studente i radnike, i poljoprivrednici češće od proseka opredeljuju za informisanje preko filijale Nacionalne službe za zapošljavanje. Domaćice su, s druge strane, potpuno upućene na list »Zrenjanin«, što ne treba posebno objašnjavati, a nezaposleni ljudi, kao i zaposleni službenici i stručnjaci, znatno više od proseka zagovaraju dostavu flajera i letaka na kućnu adresu. Predlog da se u informisanju o novim mogućnostima zapošljavanja koristi internet ne javlja se kod radnika, a znatno je više prisutan kod stručnjaka i službenika nego kod nezaposlenih, što je po svoj prilici

određeno njihovom kvalifikacionom strukturom, a ne manje i time što potonji, za razliku od zaposlenih, po prirodi svog položaja kontaktiraju Nacionalnu službu za zapošljavanje.

Kada je reč o informisanosti o otvaranju novih firmi, jako je važno da tu nema skoro nikakve razlike između pojedinih profesionalnih grupa, sa izuzetkom službenika i rukovodilaca koji su ispodprosečno informisani, možda i stoga što u svojim razmišljanjima ne pronalaze za sebe mesto u ovim novim preduzećima. Ovo posebno važi za preduzeće «Pompea» koje je od novootvorenih firmi jedino u većoj meri prisutno u svesti ispitanika. Zanimljivo je da je među malobrojnim obaveštenima o preduzeću »Chemie« relativno veliki udeo poljoprivrednika i domaćica. Ovde bi rezultati ukrštanja mogli da zavaravaju, s obzirom da se radi o nedostatnom apsolutnom broju obaveštenih ispitanica i ispitanika za korektno statističko posmatranje.

Upitani za poželjan način informisanja o otvaranju novih preduzeća i radnih mesta, ispitanici se jasno razlikuju u pogledu svoje školske spreme. Među onima sa osnovnom školom praktično nema zalaganja za direktno obaveštavanje putem flajera i letaka na kućnu adresu, kao ni preko interneta, dok u ovom pogledu nema razlike između onih sa srednjim i onih sa višim i visokim obrazovanjem. S druge strane, inače malobrojne sugestije za obaveštavanje preko sms poruka ne otkrivaju bilo kakvu diskriminaciju prema školskoj spreml. Dok je mobilni telefon skoro opšteprihvaćeno sredstvo komunikacije, internet i umeće njegovog korišćenja dostupni su onima koji imaju završenu najmanje srednju školu. Ovo je razumljivo i u isto vreme značajno i govori o mogućnosti komunikacije sa pojedinim za razne svrhe ciljanim grupama u stanovništvu i u vezi sa obaveštavanjem o drugim pitanjima, a ne samo o novim mogućnostima za zapošljavanje. Ovde je dovoljno setiti se odličnog i ažurno održavanog web sajta Skupštine opštine.

Sa ovim u vezi, kada se pitanje informisanja posmatra preko zanimanja ispitanica i ispitanika, leci i flajeri dostavljeni na kućnu adresu više se kao predlog javljaju kod obe frakcije (NKV i KV) radnika nego kod nezaposlenih, a kada se ovo pitanje posmatra preko starosne strukture respondenata, oni se susreću kao predlog sredovečnih i starijih, ali ne i pripadnika najmlađe kategorije ispitanica i ispitanika. No, s obzirom da apsolutno mali broj respondenata sugerise ovu mogućnost informisanja, uputnije je ne izvoditi ovde statističku deskripciju.

Školski činilac jeste značajan na planu mogućnosti obaveštavanja o ovoj šire gledanoj temi. Kada se posmatra obaveštenost ispitanih građanki i građana o otvaranju firme «Pompea», jedine od novootvorenih o kojoj postoji veća informisanost u ukupnom stanovništvu, uočljivo je da 75% ispitanica i ispitanika koji nisu završili školu višu od osnovne ne zna o ovome ništa, dok se kod obrazovnijih kategorija respondenata udeo potpuno neobaveštenih kreće od 55% do 68% (procentne brojke su zaokružene). Najmanje kompetitivna grupacija u stanovništvu najmanje je i obaveštena o novim mogućnostima na tržištu radne snage. Uza sve korisne predloge došle od ispitanika u vezi sa uvođenjem novih komunikacijskih kanala o ovim pitanjima, s obzirom na upravo ustanovljeno ostaje činjenica da su lokalni list i filijala Nacionalne službe za zapošljavanje još uvek činioci koji imaju veoma veliku ulogu.

Zaključak vezan za informisanost se ispoljava kao još drastičniji kad se posmatra obaveštenost o holandskoj firmi «Pecocar». U i inače neobaveštenoj ispitivanoj populaciji nijedna osoba koja nema završenu višu školu od osnovne ne zna ništa o otvaranju ove firme. Pošto su ovde apsolutni brojevi sasvim dostatni za korektno statističko posmatranje ovaj zaključak ima veliku praktičnu težinu. Stanovnici Opštine loše su ili veoma loše obavešteni o otvaranju novih firmi, odnosno o otvaranju novih radnih mesta. Ovde je preko potrebno preduzeti praktične korake.

POGLEDI GRAĐANA NA NAPORE, REZULTATE I (NE)USPEHE ORGANA SAMOUPRAVE

Postavljeno je pitanje na koji način bi građani želeli da budu informisani o radu Skupštine opštine, javnih i komunalnih preduzeća. Najveći broj dobijenih odgovora, oko 76%, tiče se informisanja putem lokalnih medija. Odgovor nije umelo da da preko 6% ispitanika.

Valjalo bi navesti neke od odgovora respondenata na ovo pitanje: «Sredstvima javnog informisanja.»; «Putem lista «Zrenjanin».»; «Preko novina.»; «Lokalne novine.»; «Putem lista «Zrenjanin».»; «Putem javnog biltena opštine- opštinski bilten.»; «U listu «Zrenjanin».»; «Preko radija i novina.»; «Putem lista «Zrenjanin».»; «Putem sredstava

javnog informisanja sa akcentom na televiziju.»; «Ne interesuje je.»; «Putem medija.»; «Novine «Zrenjanin», radio.»; «Da se oformi komisija građana od pet članova koji bi radili sigurno volonterski pa oni da to ocene i da to daju u javnost bez ikakvog pritiska.»; «Putem lista «Zrenjanin».»; «Putem lista «Zrenjanin», radija i TV «Zrenjanin».»; «Novina.»; «Putem lista «Zrenjanin», radija, TV «Zrenjanin».»; «Mesečno, dvomesečno da stavljaju neke listove, novine u sanduče.»; «Da se organizuju sastanci, preko televizije, da postoji opštinski kanal.»; «TV stanice.»; «Treba da se vidi po rezultatima, ne treba da nas informišu.»; «TV.»; «Preko TV-a.»; «TV.»; «Putem pošte, na adresu.»; «Putem javnih glasila.»; «Radio i TV, list «Zrenjanin».»; «Da jednom dođu u selo i kažu to, to, to.»; «Preko novina.»; «List i radio «Zrenjanin».»; «List «Zrenjanin», lokalne TV stanice, radio «Zrenjanin».»; «Novine, list «Zrenjanin».»; «Lokalne TV stanice.»; «Mogućnosti informisanja su dobre i lokalne televizije su dobre i novine.»; «Neka TV emisija na TV, ali u periodu kad ljudi mogu da je vide (vikend).»; «Putem lista «Zrenjanin».»; «Na kućnu adresu.»; «Putem lista «Zrenjanin», da dva puta mesečno izađe dodatni dvolist.»; «Putem TV-a.»; «Putem lista «Zrenjanin».»; «Preko novina, radija i plakata.»; «Preko novina, ali malo opširnije.»; «Kroz dodatak međuopštinskom službenom glasniku, koji bi bio besplatan i dostupan svim zainteresovanim.»; «Praktično da se vidi, da oni kažu šta misle da će uraditi u javnost, pa da vidimo da li se to ispunilo.»; «Preko lista i radija «Zrenjanin».»; «Lokalni list «Zrenjanin».»; «Da sve bude praćeno kroz novine, TV, radio.»; «Preko glasila.»; «Preko novina.»; «Preko novina «Zrenjanin».»; «Svako po potrebi da se informiše.»; «Radio, novine.»; «Preko TV-a, vesti.»; «Preko lokalnih medija.»; «Kao i do sad, putem lista «Zrenjanin», i TV «Santos», KTV i TV «Luna».»; «TV, radio, novine.»; «Javni mediji i pristup otvorenom razgovoru.»; «Komisijski način kada bi mnogo rekao tačnije- Kontrolni organi.»; «Na javni način.»; «Da postoje emisije na TV-u uživo, da mogu i gledaoci da se uključuju i pitaju.»; «Ne želim informacije, želim da se to vidi u svakodnevnom životu.»; «Od drugih ljudi, od funkcionera.»; «Preko e-maila.»; «Da izdaju opštinski list.»; «Dosta dobro informisan preko lista i radija.»; «Pismenim putem na kućnu adresu.»; «U listu «Zrenjanin» sasvim dovoljno ili preko radia «Zrenjanin».»; «Da izlazi list kao informator namenjen građanima, da se dostavlja na kućnu adresu.»; «Preko TV-a.»; «Delima.»; «Preko TV-a, novine.»; «Putem novina.»; «Preko javnih medija.»; «Putem medija.»; «Preko medija.»; «Preko web stranica.»;

«Putem javnih medija.»; «Svakako, putem javnih medija.»; «Putem radija, TV-a.»; «Putem novina.»; «Time što ću videti da je urađeno, znači dela.»; «Putem lista «Zrenjanin.»»; «Preko novina, interneta, TV.»; «Kroz list «Zrenjanin», putem radija.»; «Radio, TV, lokalna štampa.»; «Putem javnih glasila.»; «Preko medija.»; «Putem izveštaja.»; «Putem novina.»; «Putem dela, iz njihovog rada. »; «Na nivou novina Zrenjaninac.»; «Po delima.»; «Novine, radio.»; «Da imaju svoj list, besplatan.»; «Na nekom plakatu u selu, ali redovno.»; «Preko TV-a.»; «Putem interneta, medija, sa puno boje i grafikona.»; «Putem lokalnih medija.»; «Preko novina i TV.»; «Lokalne radio stanice, novine, mediji, bilbordi, web, flajeri.»; «Tv i novine.»; «Radio «Zrenjanin.»»; «Preko štampe.»; «Preko «Zrenjanina», «KTV», «Santosa», mogu sve da objave, građani mnogo ne znaju šta se radi.»; «Preko radija, novina.» ...

Nijedan primer uspešnog nastojanja opštinskih organa da izvrše modernizaciju organa samouprave ili javnih službi ili preduzeća nije umelo da navede skoro 48% ispitanika, dva primera oko 78%, a tri primera nije umelo da navede nešto manje od 87% ispitanika. No, samo u oko 9% dobijenih odgovora u prvom rangu izričito se tvrdi da opštinski organi ništa nisu uspešno uradili. Ovo je vrlo mala procentna brojka i da bi se dobila kompletna slika treba je uporediti sa ranije predočenim ocenama rada pomenutih službi i preduzeća. Pri tom valja imati u vidu da je ovo pitanje bilo postavljeno u jakom, otvorenom obliku, odnosno da se od ispitanika tražilo da sami navedu uspehe opštinskih firmi koje prepoznaju i kao uspehe priznaju. Uz žalosnih 43% onih koji priznaju da su neobavešteni i još 5% onih koji se ovima mogu pribrojiti, jer su tražili da se izostavi odgovor na pitanje, konkretne odgovore dalo je 36% ispitanika u prvom rangu, 21% u drugom i 13% u trećem. (Ostali odgovori, saopšteni u kvalitativnoj formi, bili su sadržajno neodređeni.) Da li će se ovakav rezultat smatrati dobrim ili lošim zavisi od niza činilaca, a ne manje i od konteksta u koji se on smešta.

Posmatrano prema starosnoj strukturi i to samo u prvom rangu odgovora na ovo pitanje, uspešno nastojanje organa samouprave da modernizuju rad same samouprave ili javnih službi ili preduzeća prepoznalo je i navelo konkretan primer 33% najmlađih ispitanica i ispitanika, 40% sredovečnih i 30% najstarijih. Ako se posmatraju zbirno odgovori u sva tri ranga, odgovarajuće zbirne brojke su 69%, 84% i 55%, respektivno prema starosnim grupacijama. S druge strane, mišljenje da organi samouprave nisu imali

nikakvog uspeha na ovom planu izrazilo je 5% najmlađih ispitanika, 10% sredovečnih i 11% najstarijih (i ovde kao i drugde procentni poeni su zaokruženi na cele brojeve radi lakše preglednosti). Vrlo nepovoljna sadržajno određena ocena rada lokalne samouprave, odnosno tvrdnja da ona nije imala nikakvog uspeha, prisutna je, ako se posmatra preko strukture prema zanimanjima ispitanika, kod po 13% domaćica i penzionera, kod 7% ispitanih studenata, 8% nezaposlenih, 7-8% pripadnika različitih frakcija radničkih slojeva, 10% službenika, 13% stručnjaka, 22% rukovodilaca, itd. Uočljivo je kako kritičnost raste sa starošću ispitanika i sa njihovim mestom u društvenoj hijerarhiji.

Neki od datih odgovora na ovo pitanje su sledeći: «Uspešan pokušaj sređivanja centra grada.»; «Nije mi poznato da su nešto posebno uradili.»; «Nisam o tome obavešten.»; «Stara i Nova Pazova, Ruma, Indija.»; «Ne znam.»; «Direkcija za uređenje grada- rasveta, uređenje centra.»; «Ne znam nijedan primer.»; «Da je gradski saobraćaj dobio nove autobuse.»; «Ne zna.»; «Javni servis za građane, uslužnost i ljubaznost portira, rad matičara (efikasni i ljubazni).»; «Ne zna.»; «Javni servis građana.»; «Ne znam nijedan.»; «Ne zna.»; «Razvijanje informacionog sistema, povezivanje sa privredom i društvenim delatnostima (milicija, sud, uprava prihoda, katastar, zavod, tržište rada...).»; «Ne mogu da se setim.»; «Ne znam, nemam kontakt sa njim.»; «Nema odgovor.»; «Skoro da i nema, ne znam.»; «Gradsko zelenilo-motorizovali su se, ulepšavaju centar. Privatnici najviše-lepši štand, «utrkuju se, pijace.»; «Ne znam ni jedan primer.»; «Uređenje centra, spomenik, fasade, rasveta.»; «Ne sećam se zaista, pokušavam ali se ne sećam.»; «Ne zna.»; «Nije ništa viđeno, da je modernizovano.»; «Pijace uređene, peskara uređena, uvođenje slobodne zone. Divlje deponije su uređene.»; «Nema nikakvog primera.»; «Unapredili su rad birokratije u opštini, malo je brže vađenje izvoda i ostale papirologije.»; «Zakon nastoji da lokalna samouprava bude jedna ustanova, ali to mi nećemo postići. Ne čeka se krštenica kao pre, dokumentacija se brže dobija.»; «Parkirališta dobro rešili.»; «Pokušali su da srede centar, ali će se to tek videti.»; «Ne zna. Kanalizaciju su poboljšali.»; «Okrećili su i stavili klime, samo su sebi napravili da im bude lepo. Papirologija se brže sređuje u opštini.»; «Nije osetio ništa što bi mogao da kaže.»; «U Melencima nema ništa.»; «Nema.»; «Ne.»; «Ne zna.»; «Stavili su ulična svetla.»; «Ne zna.»; «Otvorili pogrebno i komunalno odeljenje.»; «Put Zrenjanin-Melenci, raskrsnicu, zrenjaninska pijaca.»; «Ne zna.»; «Nema primera.»; «Petlja i

zaobilaznica oko Zrenjanina, i do aerodroma Ečka. Uređenje centra.»; «Policija-podignuto na viši nivo, odnosi i rad sa građanima. Javno komunalno sa nekim vozilima.»; «Izgrađena nova pijaca, uređenje glavne ulice, osvetljenje centra i fasada u centru.»; «Uvođenje javnog servisa za građane. Da slede primer gradonačelnika Indije.»; «Bid program, sređivanje grada (kandelabri, osvetljenje, panoi).»; «Ne zna.»; «Nemam primer.»; «Birokratija je previše jaka da bi danas nešto uspelo. Previše službenika.»; «Nemam predstavu.»; «Renoviranje peskare, sređivanje centra.»; «Obnovili su neke firme («Žitoprodukt», Skrobara, Uljara, «Bek»).»; «Ne može, ne zna.»; «Tako jako bode oči hvalisanje o javnom servisu građana da ne može da pređe na druge primere, a ima ih.»; «Nema.»; «Jedino pijaca dobro i lepo uređena.»; «Nije upoznat.»; «Uređenje centra grada, premeštanje pijace, pečurke na stanicama. Ništa više.»; «Ne zna.»; «Ne zna.»; «Uspešno je uredila grad u celini.»; «Ne zna.»; «Ne zna.»; «Nema ga.»; «Narodni muzej, biblioteka.»; «Narodni muzej. Nacionalna služba za zapošljavanje (bolja organizacija same službe), sređivanje glavne ulice.»; «Nema ih! Sve su radili kako bi napunili svoje džepove, a ispraznili džepove svojih sugrađana. Sramota!»; «Indija bi mogla da posluži kao primer.»; «Primer je Maja Gojković (iako se ne slažem u celosti sa njihovom politikom).»; «Postoji u Beogradu, ali ne znam puno o tome, samo znam da u Zrenjaninu ne postoji tako nešto.»; «Korišćenje računara u okviru informacionog sistema, štampanje svojih radova u obliku knjiga i CD-a.»; «Ne zna.»; «Nema ih.»; «Ne zna.»; «Nema primera.»; «Otvorena galerija na mestu gde je bila prodavnica «Venac», osvetljenje opštine.»; «Ne znam.»; «Kod nas ne znam ništa.»; «Ne znam.»; «Ogromni redovi u pošti pred očima lokalne vlasti dovoljan su pokazatelj da ne vide ili se prave da ne vide jedan haos koji traje godinama.»; «JKP «Pijace i parkinzi.»»; «Ne zna za takav slučaj.»; «Fabrika «Dijamant», fabrika stočne hrane.»; «Ne znam (uveli su klime).»; «Nisam upoznat.»; «Ne znam.»; «Ne znam.»; «Ne znam.»; «Rad matične službe.»; «Uspešno asfaltiraju ulice.»; «Nisam upoznata.»; «Ne znam.»; «Ne znam šta da navedem.»; «Banke su modernizovane maksimalno.»; «Kontejneri za PET ambalažu, sajтови opštine, JKP «Čistoća i zelenilo.»»; «Nije mi poznato, ne mogu da se setim.»; «Nisam čula.»; «Nisam čula.»; «Ja ništa zapamtio dobro.»; «Ne primetim.» ...

Na direktno pitanje formulisano kao «Šta najviše zamerate sadašnjoj opštinskoj vlasti u Zrenjaninu?» dobijene su i sledeće formulacije u mnoštvu rasutih odgovora: «Što

su dozvolili da drugi rade u našem gradu.»; «Malo su se angažovali da zašтите interese građana, ... su im ingerencije «Jugoremedije», «Zlatice», «Centrotekstil», a radnici su ostali na ulicama.»; «Neaktivnost.»; «Nema dovoljno posla.»; «Centar»; «Sve što su kritikovali i dalje se produžava, funkcioniše, prilikom zapošljavanja bitno je u kojoj si stranci.»; «Ništa.»; «Nebrigu o poljoprivrednicima.»; «Nepokretanje privrede neotvaranje novih radnih mesta.»; «Nisu sposobni da obavljaju svoje dužnosti.»; «Nesređen grad, ulice, nedovoljna osvetljenost ulica.»; «Visoki troškovi reprezentacije, povećan broj zaposlenih u administraciji.»; «Nema posla i nečistoća.»; «Nisu agresivniji u stvarima koje polarizuju javnost, nemaju jasne stavove.»; «Ništa nisu uradili što su obećali, primaju po stranačkoj liniji.»; «Sporost.»; «Lopuže!»; «Naivan pogled na stvari.»; «Neefikasnost.»; «Neefikasnost.»; «Ne znam, što nema dovoljno posla.»; «Delenje po stranačkoj liniji funkcija, a ne po sposobnosti.»; «Nije ništa novo dobro uradila, nije se pomerila sa mesta, zadržali ružan običaj socijalističkih vlasti da funkcije dele po stranačkoj pripadnosti, a ne po stručnosti.»; «Opština Zrenjanin i dalje spada u red siromašnih.»; «Nezaposlenost, kašnjenje roditeljskog, dečijeg, materijalnog dodatka.»; «Nemanje radnih mesta, prodaja preduzeća u bescenje, otpuštanje radnika, prodavnice pozatvarane, sve za šaku dolara.»; «Firme se zatvaraju, nemogućnost nalaženja poslova ukoliko nemate vezu, ne isplaćuju se zaostale plat, niska primanja itd.»; «Parking! Problemi sa parkiranjem su jedini koji mene lično dotiču. Konfuzan i neuređen sistem naplate parkiranja.»; «Promašene investicije, bespotrebno trošenje novca na nekapitalne investicije (fasade, glavna ulica).»; «Zameram im apsolutno sve.»; «Ništa, nisam toliko upoznat sa radom, jedino mogu da ih pohvalim što uređuju izgled grada.»; «Odlazak mladih iz grada, nemanje perspektive za studente koji studiraju u Novom sadu i Beogradu i ostaju tamo.»; «Sve im zameram. Rasprodali su sve, preduzeća ne rade, mladi nemaju gde da se zaposle, iskopali grad, napravili kaos, prodaše sve i pozatvaraše prodavnice.»; «Nemam velikih zamerki, malo više sadržaja i za mlade i za starije. Nema kulturnih dešavanja, popravljaju se ali je malo.»; «Moraju da se preispitaju koliko su održali obećanja prilikom izbornih aktivnosti.»; «Svašta, pre svega nekorektno renoviranje centra grada.»; «Korupcija mito ne izbijaju iz njihovih redova.»; «Zameram im sve jer nisu uradili ništa što su obećali.»; «Nebrigu o infrastrukturi, penzionerima i nezaposlenima.»; «Lopovluk i mito.»; «Obećanja koja nisu ispunili.»; «Malo više

odlučnosti da upotrebe.»; «Ništa.»; «Ništa.»; «Nedovoljno angažovanosti.»; «Neangažovanost.»; «Opravdavaju sebe time što prebacuju problem na drugog.»; «Što se svađaju, to je sramota; govore kako će otpustiti sve radnike.»; «Statičnost.»; «Što se bavi svim i svačim, a sve površno.»; «Sve su obećali a ništa nisu uradili.»; «Puno ima prepucavanja.»; «Nerad, javašluk.»; «Nema rezultata.»; «Puno nezaposlenih, privreda je stala.»; «Puno je naroda ostalo bez posla.»; «Nezainteresovanost.»; «Ništa.»; «Ponaša se gore nego prethodna.»; «Ništa ne ispunjavaju šta god obećaju.»; «Nezadovoljna sam, ne bi da komentarišem.»; «Raskopan centar grada i nedostatak kulture građenja.»; «Nebrigu o mladima i nezaposlenost.»; «Što ništa značajno nije uradila ni po jednoj od prethodno navedenih ispitaničinih tačaka.»; «Nemam reči, ima toliko toga, nezaposlenost, zagađenost, neotpuštanje policijskog kadra koji datira iz vremena Slobe.»; «Što ne radi ništa.»; «Nikakva nije, nema penzije, plate, svi idu po kontejnerima i prose, a oni imaju plate, neće da kažu.»; «Sve im zameram, ne vode računa o lekarstvu, kako žive ljudi, svi krađu.»; «Ne radi se kako je obećano, dok su bili komunisti bilo je sve, sad uzimaju, ne rade ništa, a neko nema leba.»; «Da ne unose alkohol, mnogo se pije a ne radi se ništa, nema izgradnje, sve monotonija, u parkovima zmije rastu.»; «Mnogo pričaju a malo rade.»; «Ne vode politiku opštine, česta putovanja u inostranstvo, iako se uopšte ne graniči sa opštinom Mađarske, Rumunije, Hrvatske, da bi imali razloga za to.»; «Jer su opštinske vlasti naklonjene NS, sve je sabotirano u ZR.»; «Ništa naročito.»; «Puno su obećali a nisu ništa uradili.»; «Indiferentnost i plitkost.»; «Ne vidi se napredak u našem gradu.»; «Sve se firme privatizuju, i propadaju, a ljudi ostaju bez posla.»; «Zaokupljeni su samim sobom i stranačkim interesima, a građani ih ne zanimaju.»; «Zapošljavanje po rodbinskoj i partijskoj liniji.»; «Što se ne pomažu novčano oni koji su nezaposleni i koji su bolesni.»; «Što su iskopali ulicu u centru.»; «Nisu se bavili radničkim pravima u borbi protiv privatnika, puno radnika ostalo na ulici, a nije se pojavio predsednik.»; «Nezaposlenost, nezainteresovanost za građane ZR, samo svoje interese gledaju.»; «Komunalne službe loše, da se na njih obrati pažnja.»; «Ne sprovode izglasane zakone, ne sprovode odluke, trafike rade celu noć i prodaju piće, pije se i dere se na ulici, ne treba piće da se prodaje na ulici.»; «Loši putevi.»; «Što nije ispunila obećanja, samo su ih delimično ispunili.»; «Ništa.» ...

Frekvencije odgovora na ovo pitanje, za koje je već rečeno a potom i predočeno da su veoma rasuti, izgledaju ovako: ima 27% zamerki koje se odnose na ekonomske probleme za čije rešavanje organi samouprave nisu nadležni; propusti u rešavanju komunalnih pitanja predstavljaju odgovor 20% ispitanika; mišljenje da je sve propušteno javlja se u 22% slučajeva (dok je na drugačije formulirano pitanje odgovarajuća procentna brojka bila, kao što se videlo- 9- uticaj formulacije pitanja vrlo je očigledan); 10% ispitanika nije umelo da odgovori; ostale zamerke vidljive su iz predočenih formulacija odgovora.

Ovako gledano, sadržaj odgovora je nepovoljan. A odmerenije gledano, nije. Ima nesrazmerno malo zamerki na rešavanje komunalnih pitanja (mada problemi sa vodom, uređenjem centra grada itd. nesumnjivo istrajavaju), a jako mnogo kritika usmerenih na (ne)rešavanje ekonomskih pitanja koja izlaze van nadležnosti organa samouprave.

Ovde ima smisla predočiti formulacije odgovora na kontrolno pitanje sa skoro istim ciljem i smislom: «Šta su opštinski organi propustili da urade za protekle dve godine, a što su mogli da učine?»

Evo nekih odgovora: «Sve što su započeli nisu završili, obećanja neispunjena. Zavaravanje naroda.»; «Trebali su više da zaštite društvenu imovinu, fabrike, poljoprivredna dobra, da radnik ne ostane bez dinara, bez posla.»; «Veliki je propust da fabrika lekova ne ode za Niš i da ne propadne fabrika duvana.»; «Mogli su sve da učine, a ništa nisu.»; «Sređena kupališta pre Peskare, da se bore za mlade.»; «Radna mesta rasprodavali (uništavali), javne firme, nisu vodili računa o opstanku naših firmi («Jugoremedija», «Luxol»).»; «Ne zna.»; «Borba protiv korupcije, kriminala, zaštita maloletnika.»; «Da se sredi pijaća voda.»; «Da parkovi izgledaju lepše, da ima više igrališta za malu decu, da grad bude više osvetljen.»; «Da poboljšaju rad javnih službi, da uradi više oko zapošljavanja, socijalne pomoći, uređenja periferije, malo manje da troše pare na putovanja.»; «Mnogo toga.»; «Reforme javnih preduzeća i ustanova da bi se povećala efikasnost.»; «Propustili su mnogo, nametnuli su veći porez, taksa za građevinsko zemljište, ekološka taksa, na kuću i na kola.»; «Na socijalnom pitanju su jako malo uradili, da ne zapošljavaju samo iz partije, nego i po sposobnosti.»; «Ja sam apolitična, bavim se kulturom, a za kulturu su učinili mnogo.»; «Propustili su da formiraju manje odbore (komisije) koje bi se bavile manjim problemima.»; «Ulaganje u

poljoprivredu.»; «Ništa nije urađeno na razvoju privrede Zrenjanina.»; «Ne znam.»; «Lustracija.»; «Uspešna privatizacija.»; «Da spreče lošu privatizaciju firmi kao što je Jugoremedija itd.»; «Da nisu dozvolili rasprodaju firmi.»; «Da su mogli više pretpostvljam da bi uradili, ali su trebali da ulože veće napore da se ne ugase tolike fabrike.»; «Ne znam, nije u mojoj nadležnosti, ne bavim se time.»; «Mogli su da spasu propadanje javnih preduzeća.»; «Da izgrade fabriku vode.»; «Da dovedu firme koje se bave poljoprivredom, ratarstvom, da ožive onaj deo privrede za koji Zrenjanin ima perspektivu.»; «Sve su propustili. Prodali su preduzeća, otpustili radnike pa narod gladuje.»; «Da obezbede mladima posla više.»; «Mogli su da učine ovaj grad lepšim, čistijim i da se građani osećaju prijatno u svom gradu.»; «Propustili su sve što su obećali.»; «Da iskorene korupciju i mito koji su zastupljeni u svim segmentima.»; «Propustili su sve.»; «Trebali su da urade sve što su obećali i da obrate pažnju na tendere.»; «Sve su propustili.»; «Da urade centar za koga mislim da ni sada neće završiti.»; «Da urade jasne akcione planove po prioritetnim delatnostima, a u vezi razvoja privrede.»; «Mogli su svašta, a ništa nisu.»; «Sve su propustili, a ništa nisu uradili.»; «Da spreče odlazak mladih za Novi Sad i Beograd.»; «Da ne dozvole propadanje privrede.»; «Mogli su da povećaju nivo kulture, u smislu da smanje emitovanje TV Pink.»; «Da ne dozvole da sve fabrike odu pod stečaj.»; «Da poboljšaju kvalitet vode.»; «Da poboljšaju privredu. zemljoradnju, da stopiraju propadanje fabrika.»; «Sem lažnih obećanja, ništa nisu uradili.»; «Da završe raskrscnicu na putu Melenci-Zrenjanin.»; «Da preurede poresku politiku, da zapošljavanje bude bolje.»; «Ne znam koliko su imali para, a mogli su da obezbede puteve, kanalizaciju u selima, nov vodovod.»; «Da naprave fabriku vode, da regulišu rad kafana i kafića- ograničenje do ponoći.»; «Privatizacija- novcem koji su dobili ništa nisu uradili.»; «Mogli su svašta da učine a ništa nisu.»; «Ne znam šta su mogli? Da ne dozvole propadanje industrije u Zrenjaninu.»; «Da je realnija cena pšenice, stoke.»; «Mogli su da smanje prostor i broj zaposlenih, da pobiju privatizaciju najvažnijih firmi, da povećaju broj radnih mesta.»; «Da otvore barem nova radna mesta za mlade.»; «Da poboljšaju kvalitet vode.»; «Da poboljšaju higijenu grada, kulturu i prezentaciju grada.»; «Više brige o mladima.»; «Svašta su propustili, mogli bi da naprave i škole i obdaništa i igrališta i da kulturu podignu na viši nivo.»; «Mogli su da zađu u Kaučukaru, Miškoviću u pogon, da pomognu Šećerani, pivari i «Jugoremediji.»; «Da reše tu

nezaposlenost.»; «Ništa nisu ni uradili.»; «Sve, nisu ništa ni uradili, nemam nikakvo životno poboljšanje, cene su sve veće.»; «Ništa nisu uradili što je obećano, u ambulanti nema ni vađenja krvi, nema lekara, ne rade dobro.»; «Za omladinu nema ništa, terene, zmije travu pasu na terene, za odbojku, tenis.»; «Da poboljšaju lokalne puteve, i magistralni put prema NS.»; «Propustili su da smanje broj nezaposlenih, a mogli su.»; «To se vidi po samom gradu, sve što su mogli, prodali su.»; «Nemam odgovor.»; «Da spreče propast naših fabrika.»; «Da dovedu strane investitore, za početak. Da ožive grad, i da što više uključe omladine u to, da prave kulturne centre.»; «Sve su propustili, ništa nisu uradili.»; «Mogli su svašta da urade, a nisu.»; «Propustili nisu, doneli su dosta odluka, što opterećuje građane.»; «Ne znam da li su mogli kada nisu imali para.»; «Ne zna.»; «Mnogo toga.»; «Prodali su firme za jeftine pare, opština je trebalo tu dati svoj doprinos, sve je prodato i ne radi se i dalje, da firme koje su prodate posluju da se ne otpuštaju radnici.»; «Mnogo toga, nisu ispunili ono što su obećali pre izbora, sve je samo započeto.»; «Ne zna.» ...

Prosečna ocena rada lokalne samouprave i njenih čelnika (odnosno čelnica) zavisi od niza činilaca, od kojih neki spadaju u pojave sasvim kratkog trajanja. Stoga ona može da posluži samo za orijentaciju. Građani i građanke su ocenjivali rad opštinskih čelnika, kao i prošle godine, ocenama od 1 do 5. Prosečna ocena organa lokalne samouprave je 2,57, pri čemu je to, imajući u vidu dezorijentisanost i nipošto veoma dobru obaveštenost ljudi, u velikoj meri ocena Miloševićevog, Đinđićevog i Koštuničinog učinka, a manje onih na koje bi trebalo da se neposredno odnosi.

Prosečna ocena predsednika opštine Gorana Kneževića je 2,25 (prošle godine 3,16, uz oko 11% onih koji kažu da ne poznaju dovoljno njegov rad da bi mogli da ga ocene- prošle godine je ovih bilo 23%). Zamenik predsednika opštine Goran Ibrajter ocenjen je sa 2,66 (prošle godine 3,38, uz oko 32% onih koji kažu da ne poznaju dovoljno njegov rad da bi mogli da ga ocene- prošle godine ih je bilo skoro 40%). Predsednica skupštine opštine Dušanka Trifunov ocenjena je sa 2,07, prošle godine 2,89, nije umelo da je oceni 46%, a prošle godine 53%. Zamenik predsednice skupštine opštine Dušan Juvanin ocenjen je sa 2,27, prošle godine 2,92, sada nije umelo da ga oceni 67%, a prošle godine oko 44%. Zamenik predsednice skupštine opštine Aleksandar Marton ocenjen je sa 2,46, prošle godine 3,14; nije umelo da ga oceni ovom prilikom oko 63%

ispitanika, a prošle godine oko 40%. Načelno govoreći može se očekivati da ocena bude utoliko viša što manje ispitanika smatra da može da oceni nekoga od funkcionera- u ovom slučaju ocenjivači su ljudi koji bolje i često više lično poznaju one koje ocenjuju. Osim toga, još ima sustežanja kod najniže obrazovanih da se predsedniku opštine i uopšte funkcionerima da niska ocena, a treba imati u vidu i da su ljudi mrzovoljni i da bi neki od njih dali nisku ocenu svakome s obzirom na to kako žive a ne znaju ili neće da misle šta je u čijoj moći i nadležnosti. Ocena funkcionera zavisi od mnogo čega a ne samo od njenog (njegovog) učinka i image-a, npr. od sklonosti ili nesklonosti ocenjivača prema stranci kojoj funkcioner(ka) pripada.

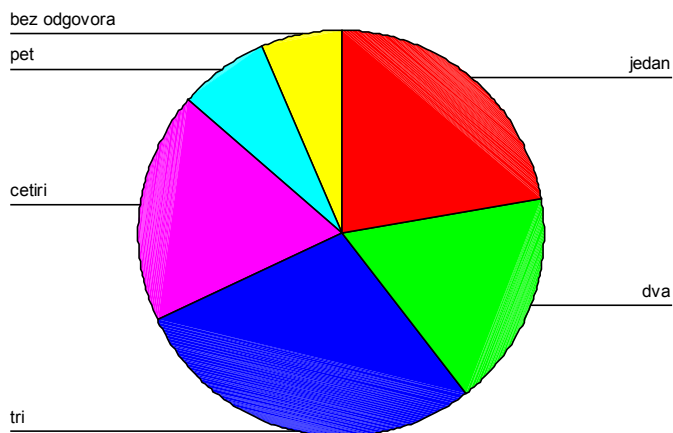
Zanimljivije je da zbivanja oko prelaska predsednice Skupštine opštine iz jedne u drugu stranku njoj nisu značajnije povećala prepoznatljivost; još je možda zanimljivije da su zamenici predsednice skupštine opštine bili poznatiji pre godinu dana nego danas, mada su aktivni i prisutni u javnosti. Pažnja šire javnosti se usredsređuje na dvojicu čelnih ljudi Opštine.

U celini uzev, bez obzira na razumljivu i dalje raširenu konfuziju koju brzi ritam promena stvara u svesti građana, iz godine u godinu vidljiv je porast svesti o nadležnostima različitih nivoa uprave i samouprave, što omogućuje racionalniji odnos i konstruktivniji pristup (ne samo na izborima) građanki i građana u sklopu njihovog aktivnog učestvovanja u životu zajednice. Predlozi koje su ispitanici izneli u svojim odgovorima na različita pitanja nesumnjivo zaslužuju ne samo da budu problematizovani na javnoj raspravi nego i da se o njima vodi računa i tokom kasnijeg planiranja i sprovođenja različitih odluka i rešenja.

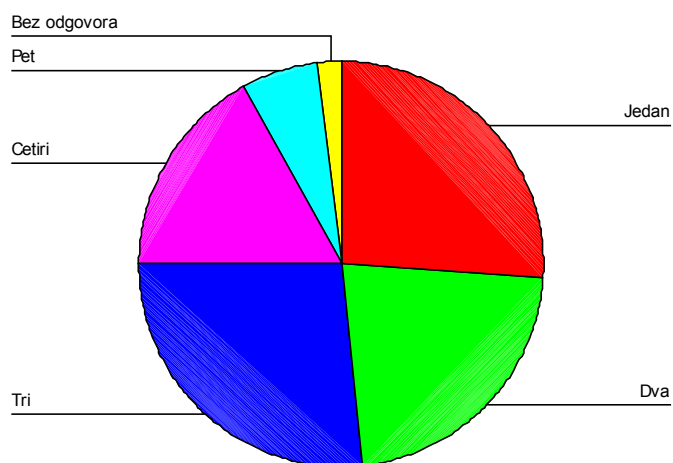
PRILOG

Zadovoljstvo funkcionisanjem javnih službi prema istraživanjima 2005. i 2006. godine

Vodovod i kanalizacija

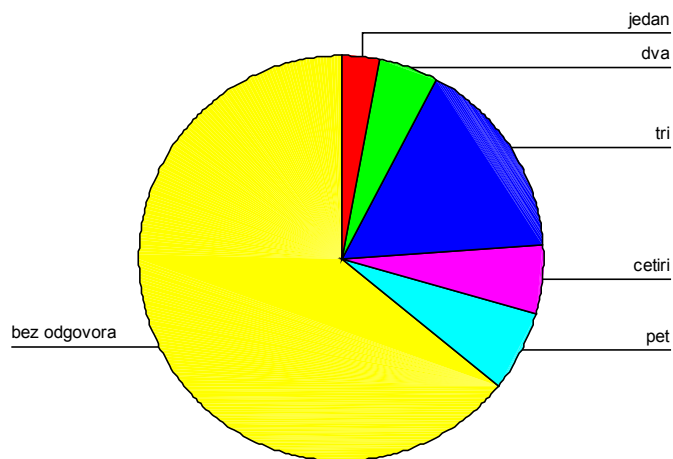

2005.

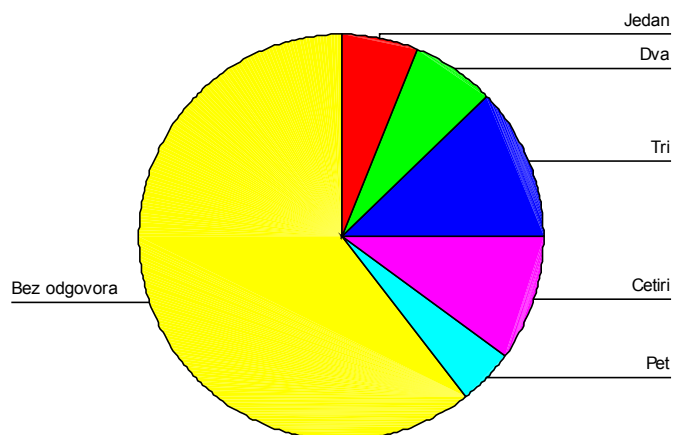

2006.

Daljinsko grejanje

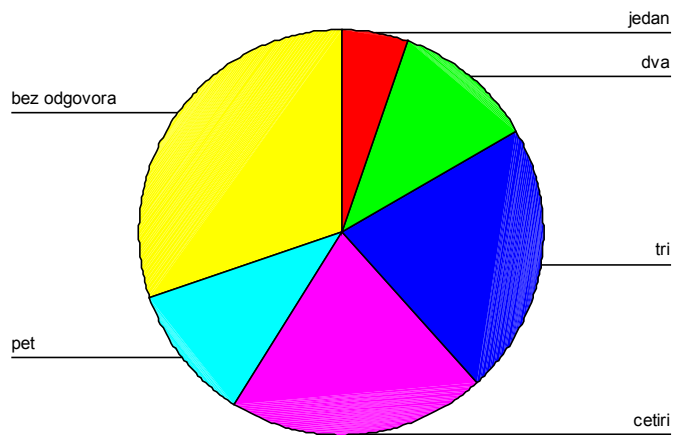

2005.

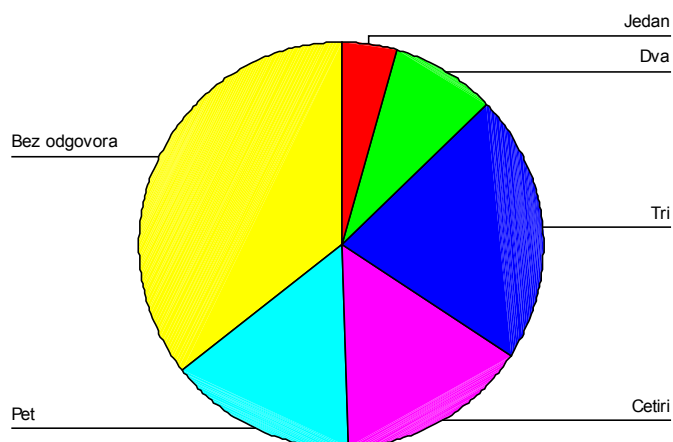

2006.

Grejanje na plin

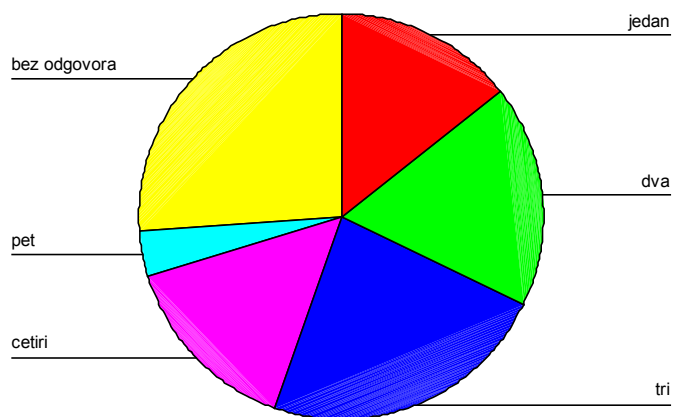

2005.

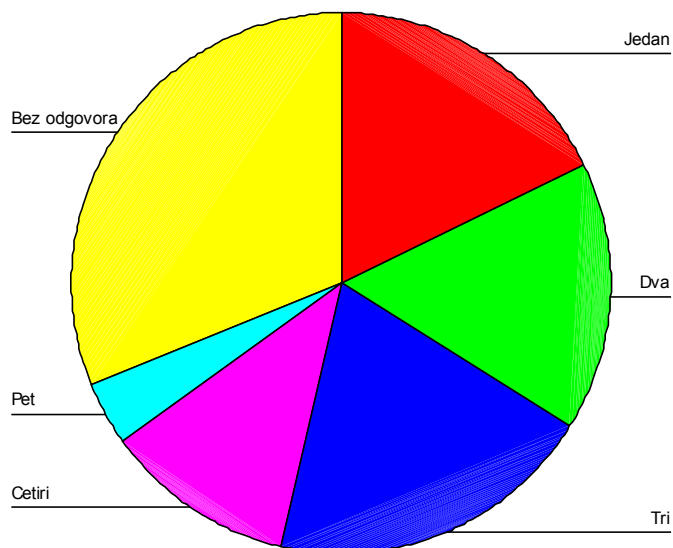

2006.

Javni gradski saobraćaj

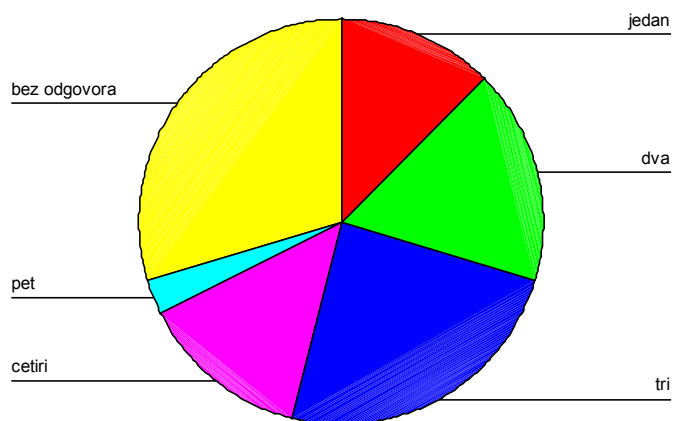

2005.

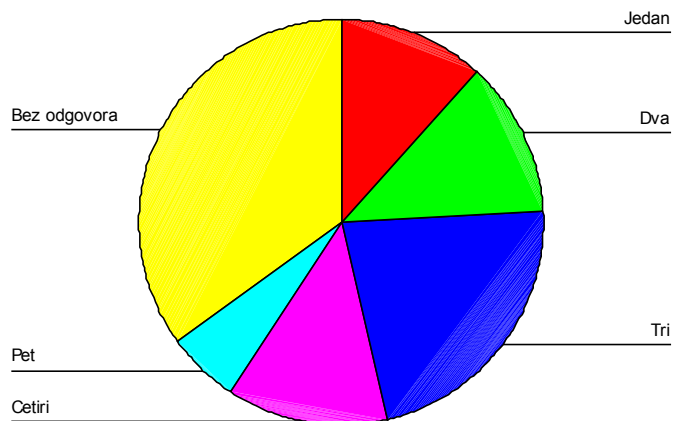

2006.

Prigradski saobraćaj

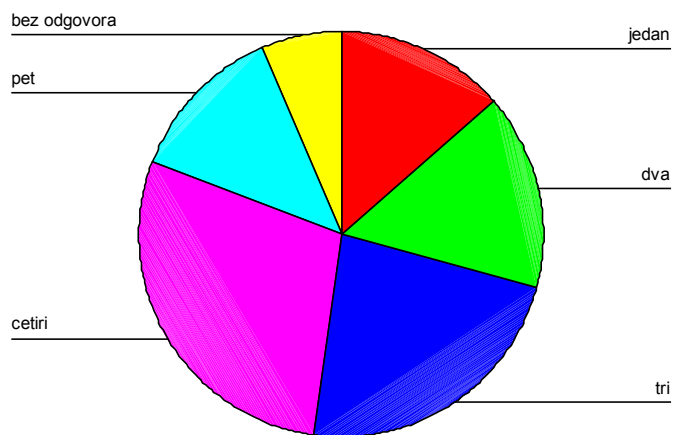

2005.

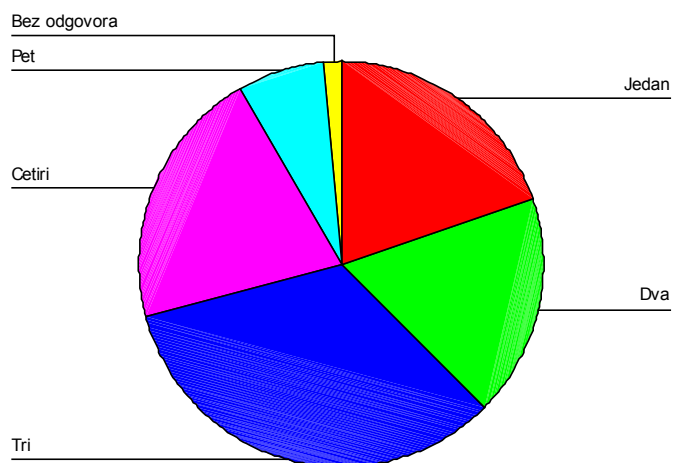

2006.

Održavanje čistoće u gradu

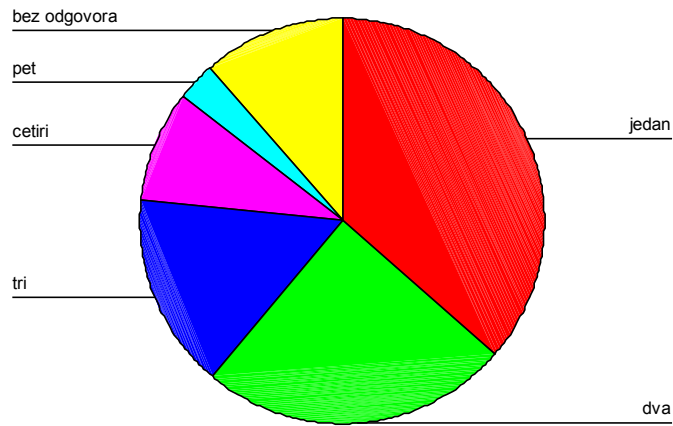

2005.

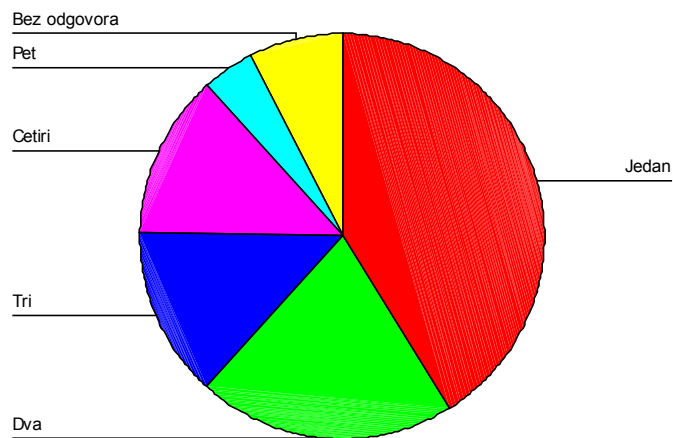

2006.

Stanje javnih smetlišta, đubrišta i deponija otpada

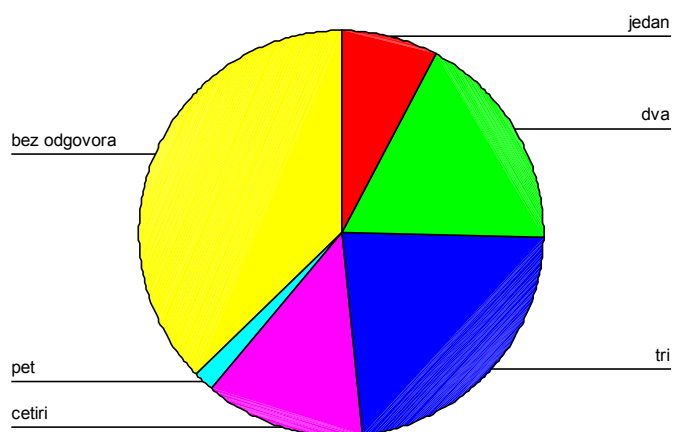

2005.

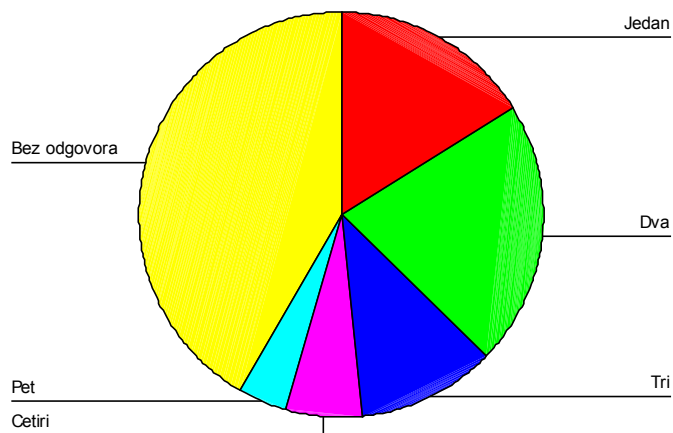

2006.

Održavanje stambenih zgrada

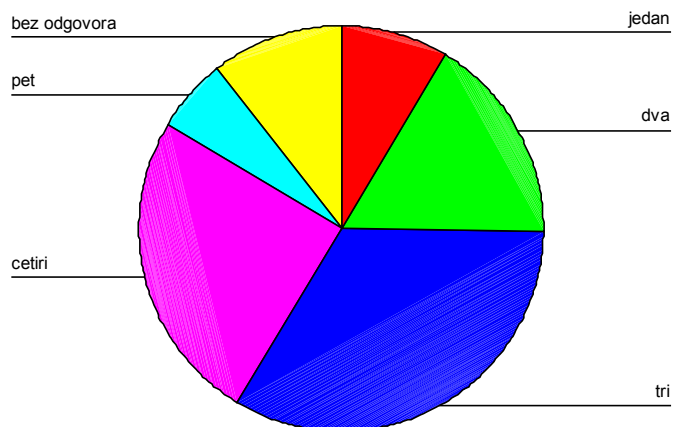

2005.

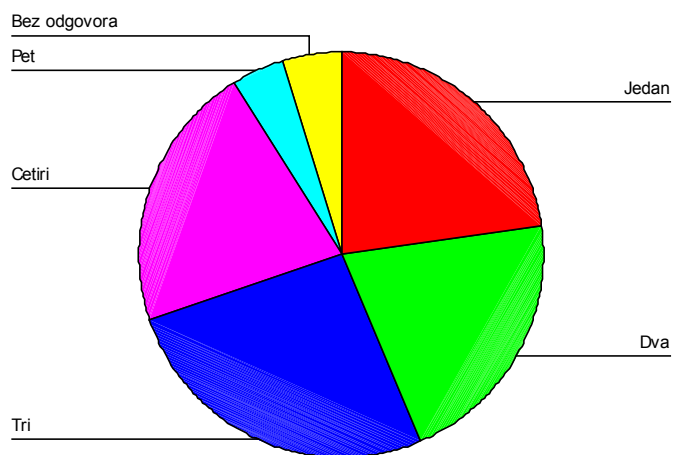

2006.

Urbanističko uređenje grada Zrenjanina

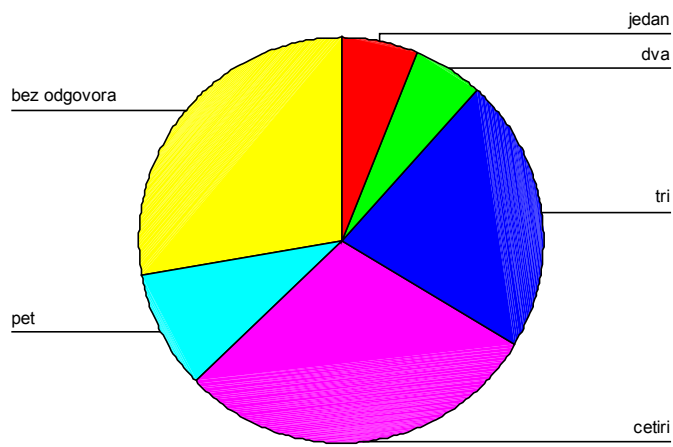

2005.

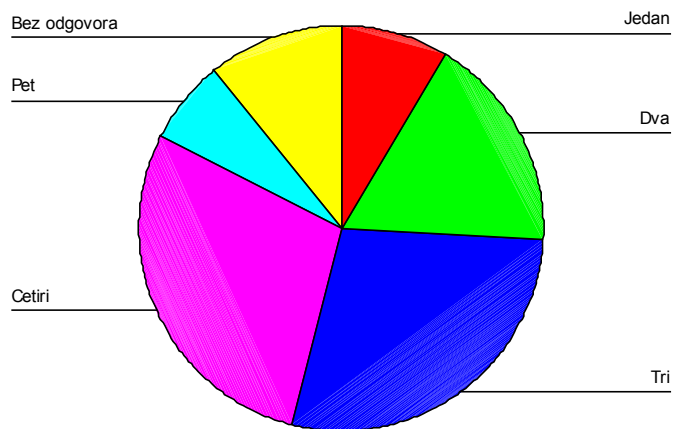

2006.

Rad opštinskih kulturnih ustanova

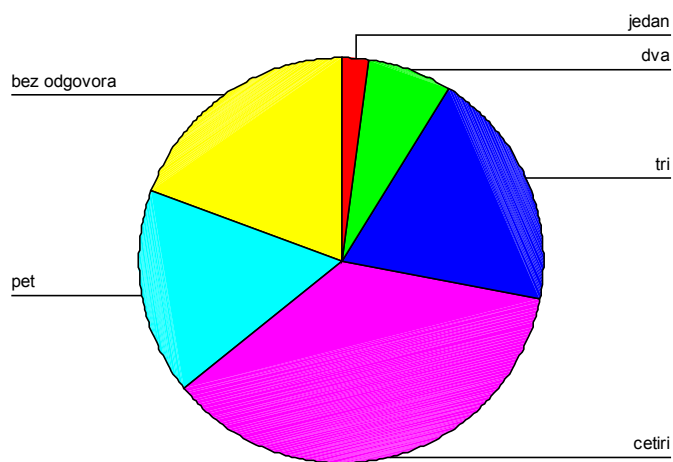

2005.

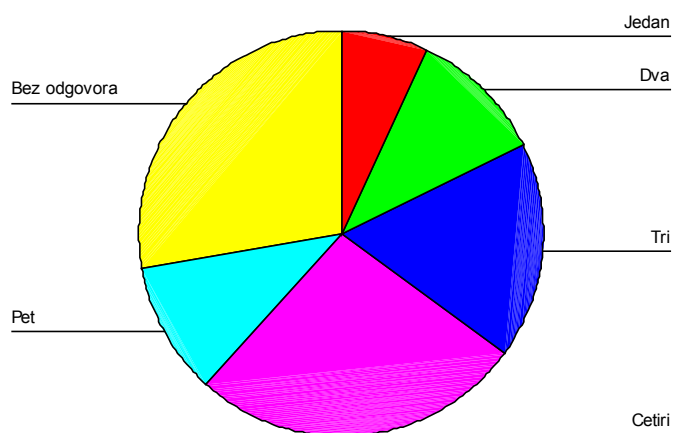

2006.

Kvalitet lokalnog lista "Zrenjanin"

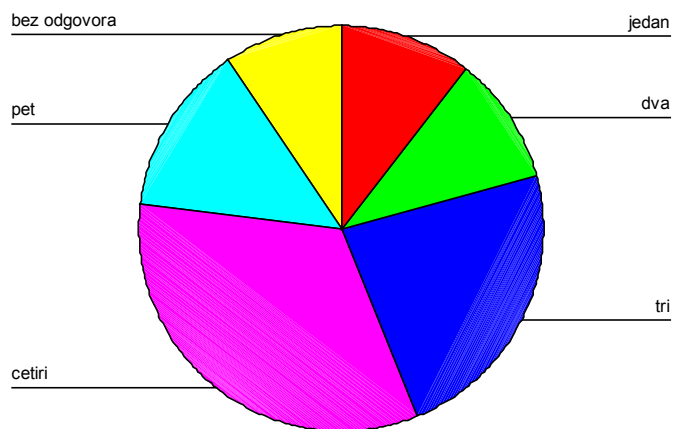

2005.

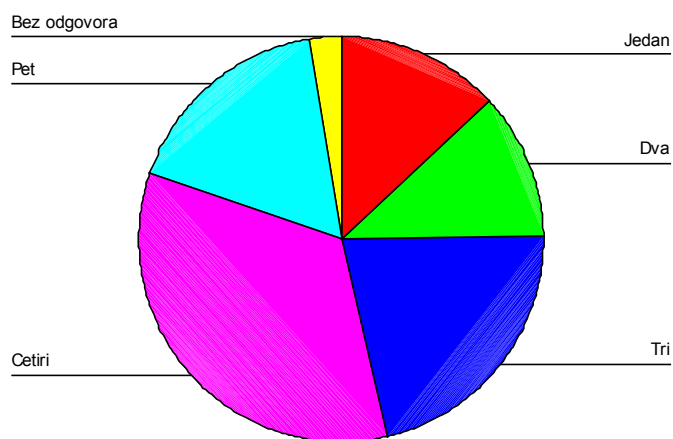

2006.

JKP "Pijace i parkinzi"

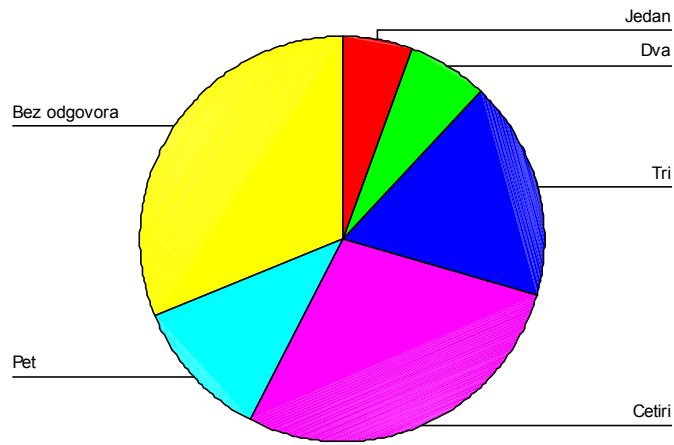

2005.

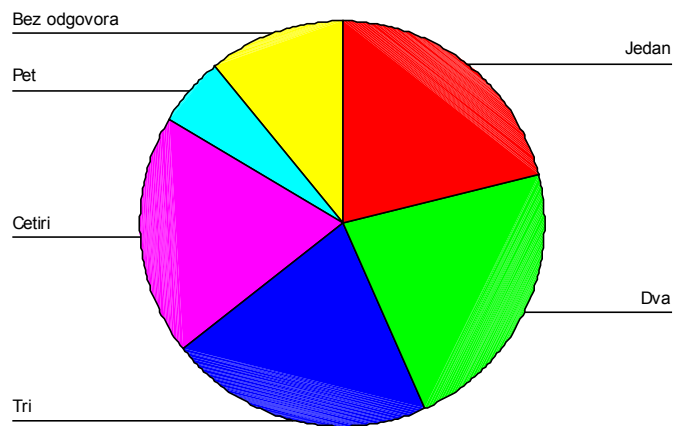
2006.

Kvalitet radija «Zrenjanin»

2006.

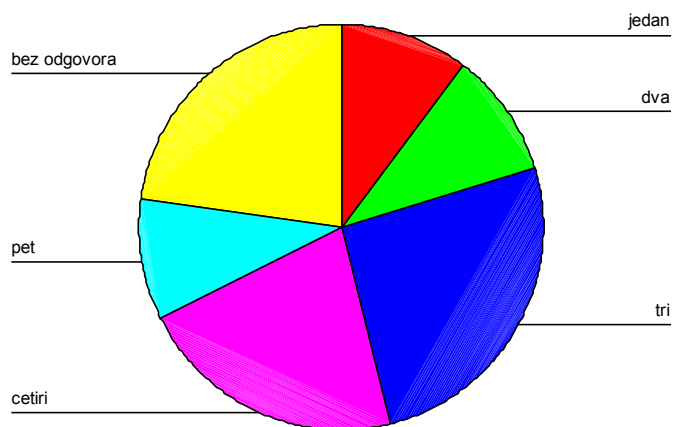
Rad Direkcije za izgradnju grada

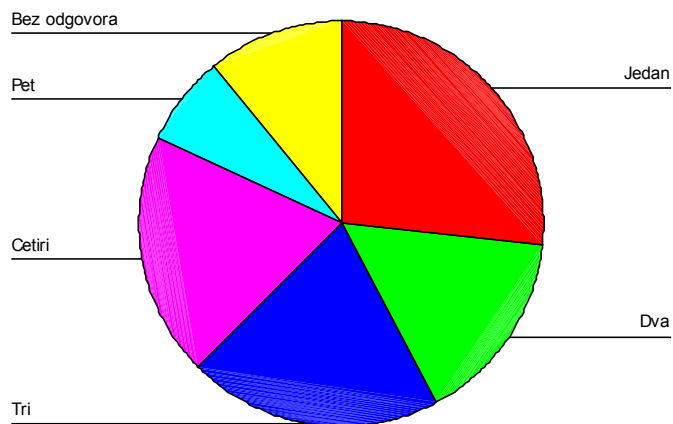
2006.

Ocena rada nosilaca funkcija u organima samouprave prema istraživanjima 2005. i 2006. godine

Goran Knežević, predsednik opštine

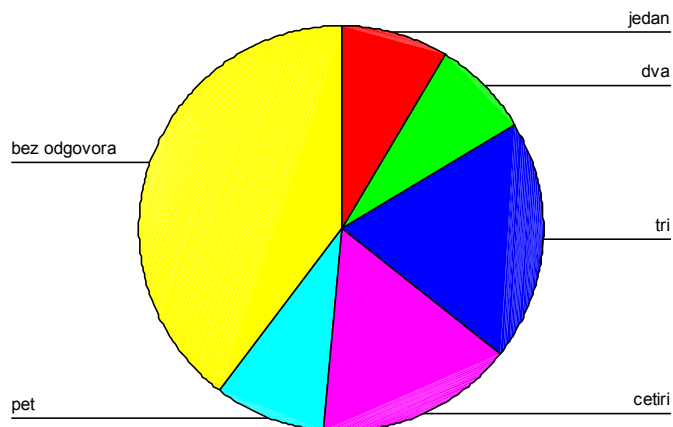

2005.

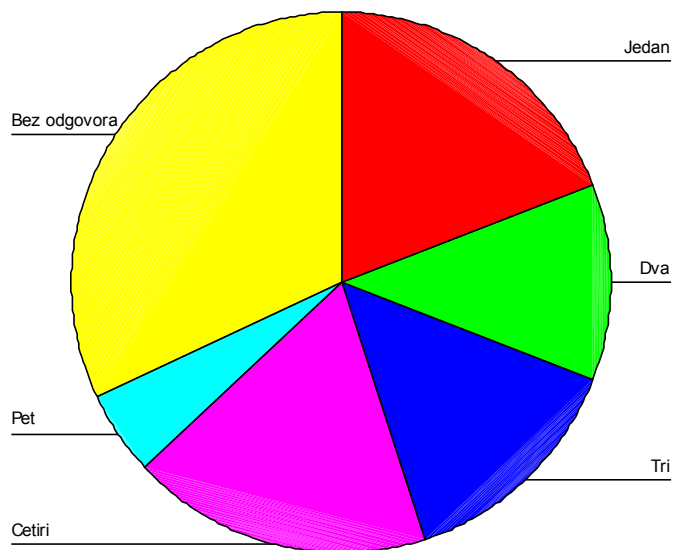

2006.

Goran Ibrajter, zamenik predsednika opštine

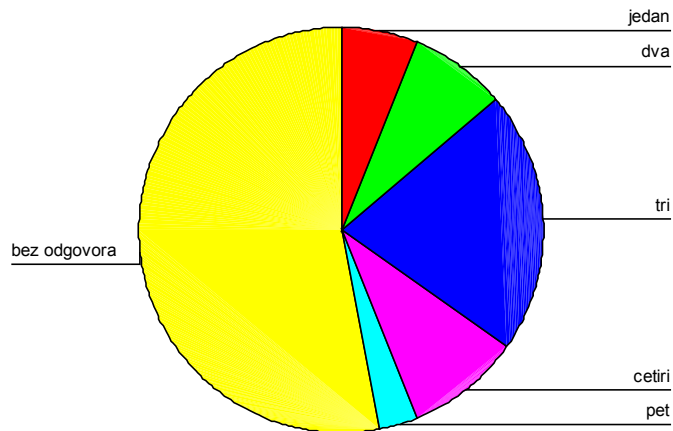

2005.

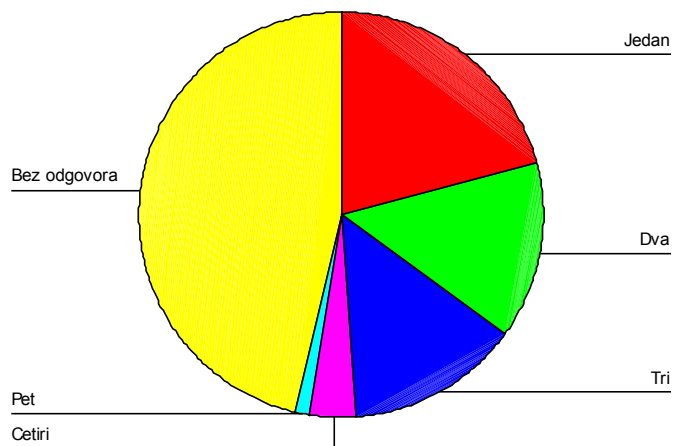

2006.

Duška Trifunov, predsednica Skupštine opštine

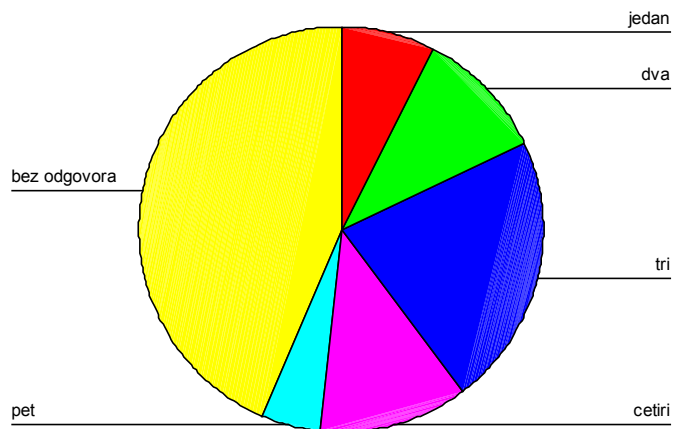

2005.

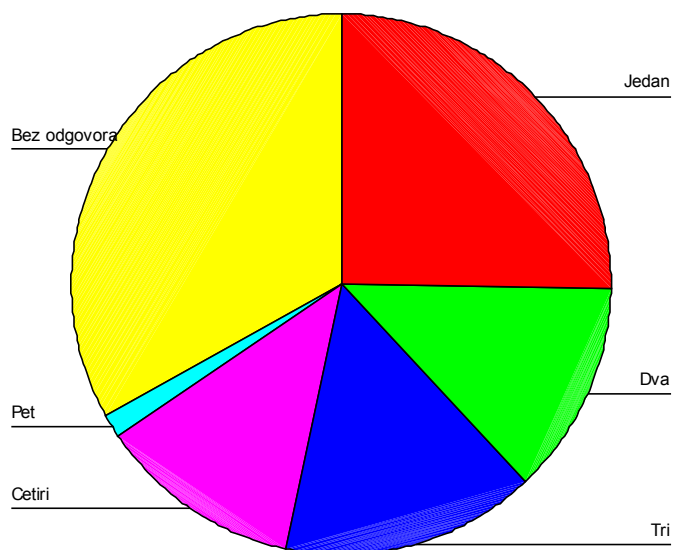

2006.

Dušan Juvanin, potpredsednik Skupštine opštine

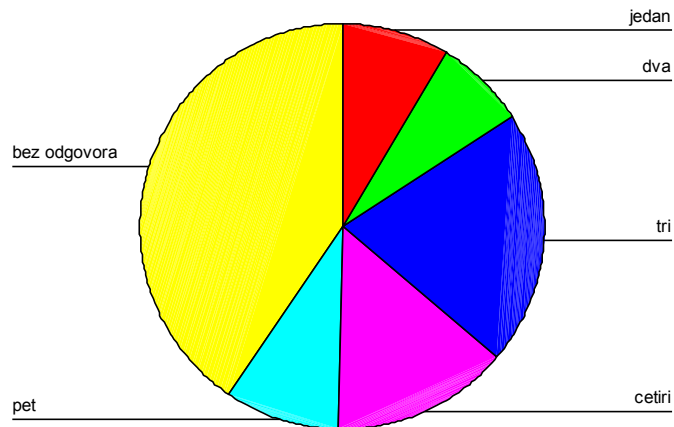

2005.

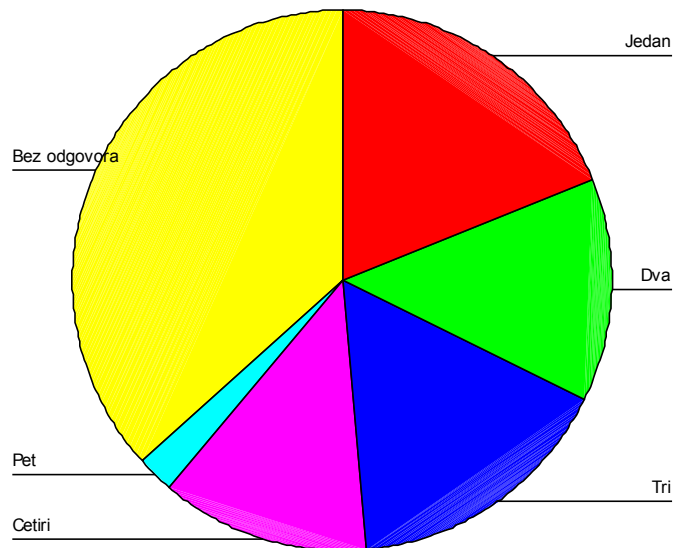

2006.

Aleksandar Marton, potpredsednik Skupštine opštine

2005.

2006.